

SZAKDOLGOZAT

Szakál Bettina

2019

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK ALAPKÉPZÉSI SZAK
LEVELEZŐ TAGOZAT

**GAZDASÁGI MIGRÁCIÓ ÉS A SZABAD MOZGÁS AZ EGYESÜLT
KIRÁLYSÁGBA –
A BREXIT KÖVETKEZMÉNYEI ÉS HATÁSAI A KELET-KÖZÉP-
EURÓPAI UNIÓS POLGÁROK MOZGÁSÁNAK TEKINTETÉBEN**

Belső konzulens:
Dr. Engelberth István
egyetemi docens

Készítette:
Szakál Bettina
BVBO8I

Budapest, 2019

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	5
1.1. Témaválasztás indoklása	5
1.2. Kutatás célja és hipotézis.....	6
2. A NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓ	8
2.1. A nemzetközi migráció csoportosítása	9
2.2. A kibocsátó és befogadó országok nézőpontjai.....	11
2.3. A nemzetközi migráció statisztikája	12
3. MIGRÁCIÓ AZ EURÓPAI UNIÓBAN	15
3.1. Az Európai Unión belüli vándorlás.....	16
3.2. A szabad mozgás az Európai Unióban.....	17
3.3. A Schengeni Egyezmény és Térség	20
3.4. A munkavállalók jogai és szociális biztonsága	21
4. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG AZ EURÓPAI UNIÓBAN	24
4.1. A fényes elszigeteltség hagyománya	24
4.2. Miért pont az Egyesült Királyság? Jellemzők és vonzerők a migráció tekintetében 29	
4.3. A Brexithöz vezető út: a bevándorlás kérdése	37
5. A BREXIT NÉPSZAVAZÁS KÖVETKEZMÉNYEI ÉS HATÁSAI	44
5.1. A Brexit hatásai a bevándorlásra.....	45
5.2. Uniós polgárok tartózkodási és bevándorlási jogai a kilépést követően	50
6. ZÁRÓ GONDOLATOK	54
6.1. Saját tapasztalatok	54
6.2. Összefoglalás	55
IRODALOMJEGYZÉK, FELHASZNÁLT FORRÁSOK:	57
1.1. Jogforrások:.....	57
1.2. Irodalomjegyzék, tanulmányok, folyóiratcikkek	57
1.3. Internetes forrás	59

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra - Külföldi népesség száma az Európai Unió egyes országaiban, ezer fő (2018).....	18
2. ábra - EU14, EU8 és EU2 országok bevándorlási adatai az Egyesült Királyságba, ezer fő (1991-2017)	31
3. ábra - Háztartások rendelkezésre álló jövedelme, vásárlóerő-paritáson mérve az Egyesült Királyságban és más EU országokban, (2007-2014).....	33
4. ábra - Az Egyesült Királyságba történő migráció okai, ezer fő (1991-2017).....	34
5. ábra - Az Egyesült Királyság népességének megoszlása, nemek és életkor szerint, millió fő (2018).....	37
6. ábra - Az Egyesült Királyság népességének alakulása, millió fő (1965-2018).....	37
7. ábra - A Brexit népszavazás eredményének területi megoszlása (2016).....	44
8. ábra - Átlagos reálbér-változások az EU-ban és egyes uniós országokban a 2008-as válságot követően (2016).....	46
9. ábra - Az Egyesült Királyság bevándorlási, elvándorlási, és nettó migrációs adatai uniós állampolgárok esetén, ezer fő (1991-2017).....	47
10. ábra - Az Egyesült Királyság nettó migrációjának alakulása az EU8 és EU2 országok tekintetében, ezer fő (2015-2018).....	48

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat - Bevándorlók száma az Egyesült Királyságban, millió fő (2016).....	30
2. táblázat - TOP 6 származási ország az UK-ban élő uniós bevándorlók esetén, ezer fő (2015).....	31
3. táblázat - Iskolázottság szintje és bevándorlói státusz megoszlása (munkaképes korú népesség, %) (2015).....	32
4. táblázat - Foglalkoztatás, munkanélküliség, diákok és a gazdaságilag inaktívak bevándorlói státusz szerint (munkaképes korú népesség, %) (2015).....	33
5. táblázat - Az Egyesült Királyság bevándorlási, elvándorlási, és nettó migrációs adatai, ezer fő (2018. III negyedév vége).....	47

---

1. BEVEZETÉS

1.1. Témaválasztás indoklása

Szakedolgozatom témájaként a gazdasági migráció és szabad mozgás megvalósulásának elemzését választottam az Egyesült Királyságba, ezen belül is kifejezetten a kelet-közép-európai uniós országok állampolgárainak szemszögéből szeretném azt megvizsgálni.

Úgy gondolom, ez a téma rendkívül aktuális a mindennapjainkban, naponta hallhatjuk saját környezetünkben, ismerőseink által, hogy külföldre terveznek költözni, jobb munka- és pénzkereseti lehetőség okán. A költözés úti célja általában Nyugat-Európa, azon belül is Németország és az Egyesült Királyság, illetőleg egyre gyakrabban skandináv országok is felmerülnek desztinációként. Magyarország és a szomszédos kelet-közép-európai országok esetében a 2004-es, 2007-es, illetve 2013-as európai uniós csatlakozásukat követően ez a tendencia egyre növekszik. Van, aki csak rövidebb időre tervez, akár tapasztalat, vagy idénymunka céljából, de olyan is előfordul, hogy kifejezetten hosszú távra, családdal együtt történik az elvándorlás.

Mivel az egyik ilyen célország az Egyesült Királyság, így ezt a szituációt különösen bonyolítja az országban 2016. június 23.-án megtartott népszavazás eredménye, melyen a nép véleményét nyilvánított az ország európai uniós tagságáról, miszerint többségük nem kíván a tagja lenni az Európai Uniónak, melyet közismertebb néven Brexit-ként¹ emlegetnek a hétköznapiakban.

Szakedolgozatom témaválasztásának másik, legfőbb oka abszolút személyes indíttatású. 2009 és 2014 között az Egyesült Királyságban, Londonban dolgoztam. Az utazást és a kint létet ugyan rövidebb időre terveztem, de időközben másként alakultak a dolgok. Az öt év alatt rengeteg mindent tapasztaltam és tanultam, sokat köszönhetek neki. Személyes tapasztalatom, az országhoz kötődő többrétegű érzelmeim és maga a Brexit jelensége, aktualitásai így áthatják a mindennapjaimat, nem tudok szó nélkül a téma mellett elmenni.

Többek között ezért is jelentkeztem a Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Karának nemzetközi tanulmányok szakára.

A dolgozatomban bemutatom a migráció fogalmát és típusait, illetve az Európai Unióban a szabad mozgás megvalósulását. Ismertetném az Egyesült Királyság és az Unió kapcsolatát, történelmi előzmények és vonatkozások mentén vizsgálva az ország különutasságát, egészen a Brexithoz vezető útig. Ezen elméleti ismeretek azért fontosak, hogy megértsem és a megfelelő tudással vizsgálhassam, hogy milyen kihívásokkal és gondokkal

---

¹ Két angol szó összevonása, british (magyarul 'brit') + exit (magyarul 'távozás', 'kijárat')

---

találkozik a gazdasági célú bevándorlás kapcsán az Egyesült Királyság. Az elmélet és a statisztikák segítségével megvizsgálom, miért olyan vonzó célország az Egyesült Királyság. Végül pedig elemzem a Brexit hatásait a migráció tekintetében, és bemutatom, hogy a kilépést követően az európai uniós polgároknak várhatóan milyen munkavállalási, tartózkodási és letelepedési jogai lesznek.

Az Európai Tanács 2019. április 10.-i rendkívüli csúcstalálkozóján az Európai Unió tagországainak vezetői az Egyesült Királyság számára az EU-ból való kilépésre, az eredeti március 29.-e határidő helyett október 31-ig halasztást engedélyezett. A szakdolgozatom írásakor így az április 10.-i csúcstalálkozót követő helyzetet veszem alapul, mindazonáltal figyelemmel követem az aktuális eseményeket.

1.2. Kutatás célja és hipotézis

Szakdolgozatomban az Egyesült Királyságba (UK²) irányuló, a szabad mozgás keretében megvalósuló, a kelet-közép-európai (KKE³) uniós országokból kiáramló vándorlást vizsgálom, és azt, hogy a Brexit milyen hatással van az UK-ba irányuló bevándorlásra az érintett országok polgárai esetén. A kelet-közép-európai országok tekintetében a dolgozatban többször kiemelném Lengyelországot és Romániát. Lengyelország 2004-ben lépett be az Európai Unióba, Románia pedig 2007-ben. Mindkét ország jelentős származási országnak tekinthető az UK-ba irányuló bevándorlók tekintetében, így a vizsgálat során jó kutatási mintának minősülnek.

Kutatásom során kiemelésre kerülnek a gazdasági célú, vagy azzal kapcsolatos, azaz munkavállalási céllal történő migráció okai, előnyei és hátrányai az Egyesült Királyság számára. Dolgozatomban alapvetően statisztikai, szekunder jellegű kutatást végzek, és hipotézis vizsgálatot alkalmazok, hogy kutatási kérdéseimre válaszokat és megfelelő alátámasztást találjak.

Kutatási kérdésem az alábbi: *A Brexit hogyan befolyásolta a nettó bevándorlást az Egyesült Királyságba a kelet-közép-európai országok polgárainak tekintetében?*

Hipotézis: *A Brexit alapvetően negatívan érintette az Egyesült Királyság nettó migrációját a kelet-közép-európai országok polgárainak tekintetében.*

---

² Az Egyesült Királyság Angliát, Skóciát, Walest (összefoglaló neve Nagy-Britannia) és Észak-Írországot foglalja magába Szakdolgozatomban az Egyesült Királyság rövidítéseként a UK (United Kingdom) kifejezést használom, azonban sok esetben a brit jelző használata alatt is az Egyesült Királyságot értem.

³ A dolgozatban az egyszerűség kedvéért a KKE (kelet-közép-európai) rövidítést is használom

---

Hipotézisemet tovább erősíti a bizonytalanság. Bár az Európai Unió vezetői 2019. október 31-ig halasztást engedélyeztek az UK-nak a kilépésre, a briteknek ezt az időt nem muszáj kihasználnia. Amennyiben a brit parlament alsóháza elfogadja az Európai Unió és az Egyesült Királyság miniszterelnöke, Theresa May által kötött kilépési megállapodást, úgy akár előbb is távozhatnak az Unióból, de akár megállapodás nélkül is kiléphetnek, sőt, vissza is vonhatják a kilépési kérelmet. A helyzetet tovább bonyolítja a 2019 májusi európai parlamenti választások közelsége és a halasztással fokozódó brit belpolitikai helyzet.

A kutatáshoz az Eurostat adatbázisait, az Egyesült Királyság Nemzeti Statisztikai Hivatalának (Office for National Statistics), a Migration Observatory és a Centre for Economic Performance felméréseit fogom alapul venni. A témát saját tapasztalataimmal fejezném be, melyekkel kint létemkor találkoztam. Az összegzést és saját következtetéseimmel, véleményemmel zárnám le, az aktuális események tekintetében.

---

2. A NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓ

Dolgozatom első fejezetében a témakör értelmezéséhez fontosnak tartom a migrációval kapcsolatos fogalmak kifejtését, elméleti felvezetését. Célom, hogy a megfelelő elméleti ismeretekkel bemutassam és összefoglaljam a gazdasági vagy azzal kapcsolatos, azaz munkavállalási céllal történő migrációt.

A migrációt⁴ sokan aktuális kérdésnek tartják – és persze ma is aktuális –, de a történelem során már az őskortól kezdve, az ókorban és az újkorban is voltak nagyobb népvándorlási hullámok. A vándorlások mérete, iránya, intenzitása dinamikus és változó, de mindig nyomot hagy a befogadó és kibocsátó társadalmakban. Az ősemler „népvándorlása” a Föld benépesítését tette lehetővé. Az ókorban eleinte Kis-Ázsia (pl. perzsák, zsidók) és Európa (pl. görögök, latinok, hunok, germánok) területén jelentős nyugati irányú népmozgások indultak meg, melyek alapjaiban határozták meg a későbbi Európa nagyhatalmainak kialakulását. Az újkorban pedig a nagy földrajzi felfedezésekkel egy újabb kontinens meghódítása segítette a további, nyugati irányba való haladást. A gyarmatosítás és a nemzetközi kereskedelem kialakulása mind elválaszthatatlanul kapcsolódnak a vándorláshoz. (Harmat, 2015) A “fejlett Nyugat” mindig is előre mozdító, vonzó hatással bírt, mely lehetőséget nyújt a fejlődéshez, és ez a tendencia manapság, a saját világunkban is teljesen megfigyelhető.

A migráció fogalma napjainkban sokszor kapcsolódik össze erős negatív felhanggal, ami a 2015-ös nagy európai migrációs hullámnak a közvéleményben megmaradt ellenérzésihez is köthető. A migrációra azonban nem szabad negatívan tekinteni. A vándorlás szükséges mozgatórugója lehet a fejlődésnek, melyet a későbbiek során részletesen ismertetek. A migráció meghatározásakor nem lehet elmenni az egyes tudományágak nézőpontjai mellett sem, alapvetően fontos az interdiszciplináris megközelítés, mind a biztonsági, jogi, demográfiai, gazdasági-pénzügyi, kulturális, nyelvi, vallási, szociológiai, foglalkoztatási, oktatási tekintetben.

A migráció latin eredetű szó, jelentése vándorlás, elvándorlás, helyváltoztatás. Az Európai Unió által is elfogadott meghatározás, amely az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1998. évi⁵ ajánlására épül: *„emberek azon helyváltoztató tevékenységét nevezzük nemzetközi migrációnak, amelynek során nemzetközileg elismert országhatárt lépnek át, és a befogadó országban életvitelszerűen legalább 12 hónapig tartózkodnak.”* (Pólyi, 2011)

---

⁴ Dolgozomban a nemzetközi migráció és nemzetközi vándorlás kifejezéseket egymás szinonimájaként és rövidítve, vándorlásként vagy migrációként is használom

⁵ Recommendations on Statistics of International Migration, Revision 1, Statistical Papers, Series M, No. 58, United Nations, New York, 1998, Glossary

---

Migráns az a személy, aki hosszabb (legalább három hónapot meghaladó) tartózkodás céljával érkezik külföldről egy adott országba. Ha a célország nézőpontját vesszük alapul, akkor a bevándorló, vagy immigráns kifejezés, származási ország tekintetében pedig a kivándorló, vagy emigráns megnevezés alkalmazható. (Csuka-Török, 2015)

A nemzetközi vándorlásban érintett országokat tekinthetjük kibocsátó vagy származási országnak, tranzitországnak⁶ és (be)fogadó vagy célországnak. A világ országai a történelem során lehettek akár kibocsátó és célországok is, nehéz besorolni valamely kategóriába őket. A vándorlás irányát tekintve régóta, de főként a 20. század vége óta a délről észak és keletről nyugat felé mozgás figyelhető meg, a perifériáról a félperiféria felé, onnan pedig a centrumországok irányába, erős nagyvárosi népességkoncentrációval. (Pólyi, 2011)

2.1. A nemzetközi migráció csoportosítása

A migrációt többféle szempontból is meg lehet különböztetni.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 13. cikkelyének, 2. bekezdése szerint a kivándorlás alapvető emberi jog: „*Minden személynek joga van minden országot, ideértve saját hazáját is, elhagyni, valamint saját hazájába visszatérni*”. (OHCHR, 1998) A bevándorlás azonban nem minősül alapvető emberi jognak, hanem minden esetben nemzetállami szabályok határozzák meg - ez az állam egy fontos alapeleme. Így tehát, jogi szempontból vizsgálva a nemzetközi vándorlás megvalósulhat legális vagy illegális formában. Legális migrációról akkor beszélhetünk, ha a vándorló egyén rendelkezik az adott országba történő belépéshez és tartózkodáshoz feltételül támasztott szükséges okmányokkal (útlevél, vízum), és emellett betartja a fogadó ország törvényeit. A potenciális fogadó országok határozzák meg a feltételeket a legális mozgás megteremtéséhez. Ha ezen szabályok túl szigorúak, vagy egyéb korlátozás van fenntartva, az megnehezíti a legális bevándorlás megvalósulását. Azon bevándorlók, akik a fogadó ország belépési feltételeinek nem felelnek meg, vagy azokat megszegik, illegális vagy irreguláris bevándorlónak⁷ nevezzük. (Karoliny-Mohay, 2009) Az illegális migrációt további szempontok alapján részletesebben is lehetséges vizsgálni, azonban dolgozatomban a témából adódóan nem kívánok az illegális migrációval behatóbban foglalkozni, a későbbi fejezetek során sem.

---

⁶ A vándorlók vándorlásuk során valamennyi időt eltöltöttek a tranzitországnak, de célországuk másik ország

⁷ Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) által javasolt fogalom. Az illegális jelző ugyanis erősen kapcsolódik valamilyen bűncselekmény elkövetéséhez, így negatív felhanggal bír. Az alapvető emberi jogok ugyanúgy megilletik az illegális migránsokat is. (Karoliny-Mohay, 2009)

További fontos csoportosítási szempont a vándorlás melletti döntés, amely történhet az egyén önkéntes elhatározásából, vagy valamilyen külső tényező, kényszer hatására. Alapvető, de önmagában nem teljesen elegendő magyarázat lehet ebben az esetben az úgynevezett „push and pull factors”, azaz taszító és vonzó tényezők elmélete, mely szerint az otthoni körülmények taszítják egy másik környezet jobb feltételei felé az egyént. Külső kényszer lehet az eredeti lakóhelyen uralkodó gazdasági, demográfiai, természeti adottságok, katasztrófák, éhínség, háborús helyzet, kisebbségi, vallási, politikai megkülönböztetés. Kényszervándorlóknak tekinthetjük a menekülteket⁸, vagy menedékkérőket⁹ is. Azonban az önkéntes, az egyén döntésén alapuló migráció melletti elhatározás a legtöbb esetben a célország valamilyen vonzereje okán történik, valami jobb reményében. Vonzó tényezők lehetnek egy adott ország tekintetében a biztonságos környezet, kedvezőbb gazdasági helyzet, több munkalehetőség és magasabb bérek, jobb életszínvonal-és körülmények, oktatás színvonala és tanulási lehetőségek, adózás, szociális ellátórendszer, tolerancia. Ezen két kategória azonban sok esetben összemosódik, keveredik egymással, együtt van jelen. (Pirisi-Trócsányi, 2012)

A 20. század végétől előtérbe került az úgynevezett láncmigráció elmélet, mely során a kapcsolati hálók (rokoni, baráti) segítik az egyént a döntésben az ismeretségek által elérhető információk alapján, mely egyébként a családtagok migrációját is tovább erősítő folyamat. A globalizációnak, a nemzetköziesedésnek, a fejlett közlekedésnek, modern információs és technikai eszközök elterjedésének, illetve ezáltal a növekvő mobilitásnak köszönhetően a migráció könnyebben, gyorsabban, kevesebb kockázattal tud megvalósulni. (Tarrósy, 2016) Itt fontos kiemelni a mobilitás fogalmát is, és egyben elvonatkoztatni a migrációtól. „A mobilitás átmeneti elszakadást vagy kilépést jelent a hazai környezetből, az idegen kulturális környezetben való tartózkodás gyakran nem végleges célzatú, és ennek megfelelően van visszatérés.” (Hidasi, 2011) A mobilitás manapság egyre dinamikusabban erősödik, és az emberek életének szerves része lett. Azonban ez az átmeneti, ideiglenes cél, mely lehet kiküldetési jellegű, eseti munkavállalás, ingázás vagy tanulás, különféle okok miatt végül a mobilitásból átalakulhat migrációvá. Egyszerű példa lehet egy külföldön részismereti képzésben tanuló diák, aki tanulmányai befejezését követően a munkavállalás mellett dönt a befogadó országban. (Tarrósy, 2016)

---

⁸⁻⁹ Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (UN) 1951. évi menekültügyi egyezménye és az 1967. évi kiegészítő jegyzőkönyve alapján

---

2.2. A kibocsátó és befogadó országok nézőpontjai

Fontos megvizsgálni a kibocsátó és fogadó ország szempontjait is a migráció kapcsán. Mindkét nézőpont tekintetében előnyök és hátrányok is felmerülnek, azonban a célországok inkább profitálnak a vándorlásból, a kibocsátó országok esetében több a negatív következmény. Fontos észrevételem volt kutatásom során, hogy a szakirodalom főként a migráció hatásait a befogadó országok tekintetében vizsgálja, lényegesen kevesebb tanulmány készült a kibocsátó országokban tapasztalható következményekről.

A kibocsátó országok tekintetében talán a leggyakrabban felmerülő probléma, és egyértelmű hatás, hogy csökken a hazai aktív korú népesség, azon belül is főként a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők, a fiatalabbak, a férfiak és egyedülállók száma. Ennek egyrészt demográfiai következményei, illetve a munkaerőpiacra gyakorolt hatásai vannak. Demográfiai tekintetben az elvándorlás fokozza a fejlett országokban megfigyelhető elöregedési tendenciákat. Az elvándorlás következtében a kibocsátó ország adóbevételétől esik el, hiszen az emigrált személy a fogadó országban adózik jövedelme után. Ez nyomást helyez a kibocsátó ország költségvetésére, és így a szociális ellátórendszerre is. A munkaerőpiac tekintetében csökken a munkaerő-kínálat, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség, sőt bizonyos ágazatokban akár munkaerőhiány is kialakulhat, mely növeli a béreket. Az úgynevezett brain drain, azaz agyelszívás hatásaként a kvalifikált munkavállalók elvándorlása negatívan érinti a gazdasági növekedést és a versenyképességet. A hazautalások, mely a gazdasági célú migráció egyik fontos elemét testesítik meg és jelentős összegeket képviselnek, azonban kiegyenlítő szerepet töltenek be a kibocsátó és célországok gazdasági életében. Kiemelt pénzügyi finanszírozási forrást jelentenek a kibocsátó ország számára és pozitív hatással vannak a gazdasági növekedés alakulására. A migráns ugyanis külföldi jövedelmének egy részét az otthon maradtak, legtöbb esetben családtagok részére hazautalja, keresetével így támogatva őket. A hazautalások így növelik a kibocsátó országban élők fogyasztását és életszínvonalát. (Hárs, 2016)

A fogadó országok esetében több mérhető előny van. A célországok főként fejlett országok, melyek lakossága öregszik és demográfiai szempontból a migráció segíti a népesség növekedését. A fejlett gazdaság igényli az új munkaerőt munkaerőpiacon. A befogadó ország előnyös helyzetben van, ugyanis a többretegű munkaerő között válogathat mennyiségben és minőségben is, a diplomás kvalifikált, szakmunkás és szakképzetlen munkaerő tekintetében. Különösen nagy nyereséget jelent a célországnak a brain gain¹⁰, azaz a magasan képzett

---

¹⁰ "agyáramlás"

---

munkaerő beáramlása, hiszen ezen bevándorlók szaktudásukat anyaországukban szerezték meg, így a fogadó állam számára ez nem igényel anyagi ráfordítást. A szakképzett munkavállalók pedig fejlesztő hatással vannak a gazdaság különböző ágazataira, munkaerőpiaci versenyt és így bértváltozásokat eredményezve. A bevételnövekedés növeli a fogyasztást, a bevándorlók pedig adófizetésükkel hozzájárulnak a fogadó állam bevételeihez, például segítik a szociális ellátórendszer fenntartását. Összeségében elmondható, hogy a migráció akár magas, akár alacsony, de valamely mértékű pozitív gazdasági növekedést eredményez a fogadó államokban. A negatív tényezők főként társadalmi szempontból jelentősek. (L. Rédei, 2016) A befogadó államok lakossága sok esetben negatívan tekint a bevándorlókra, mert véleményük szerint jelenlétükkel a szociális és egészségügyi ellátórendszerekre nyomást helyeznek, így csökkentve a jóléti viszonyokat. A globalizációnak, a mobilitásnak és a modern infokommunikációs technológiáknak köszönhetően a kapcsolattartás a bevándorlóknak családi, rokoni, baráti szálakkal könnyebb, gyorsabb. Nem szakadnak el teljesen hazájuktól, így nem szembesülnek nagymértékű beilleszkedési kihívással, integrációs kényszerrel. Ez azonban társadalmi konfliktusokhoz vezethet, erősíti a nemzeti identitástudatot és megnehezíti az együttélést a befogadó társadalomban. (Pólyi, 2011)

Fontosnak tartottam, hogy a dolgozat témájához kapcsolódóan kellő tudás birtokában lehessen a gazdasági vagy azzal kapcsolatos migráció elemzéséhez. Ezen fejezet végére, összefoglalhatom, hogy a gazdasági bevándorlók olyan céltudatos személyek, akik elsősorban a jobb megélhetés, több munkalehetőség miatt, jobb esetben önkéntes elhatározásból (közvetve kényszer miatt „önkéntesen”) döntenek a költözés mellett rövidebb vagy hosszabb ideig, vagy akár letelepedési szándékkal. Főképp azért, mert az anyaországukban uralkodó gazdasági, politikai környezet nem tudja azt megfelelő mértékben biztosítani számukra.

2.3. A nemzetközi migráció statisztikája

A migráció statisztikáját tekintve több szempontból is kihívásokkal szembesül. Különböző országok ugyanis az adatfelvételkor eltérő meghatározásokkal dolgoznak, így az adatok hiányosságokat és következtetlenségeket tükröznek, ily módon megnehezítve az összehasonlíthatóságot. A legális immigráció tekintetében az adatfelvétel pontosnak tekinthető, hiszen a fogadó országban bejelentkezési kötelezettsége van a bevándorlónak például a beutazás, munkába állás, vagy a szociális ellátórendszerhez való hozzáférése végett. Ugyanez nem mondható el a kivándorlás esetén, ugyanis nem áll rendelkezésre kellő eszköz vagy módszer az emigránsok adatainak gyűjtéséhez, így az adatok nem minden esetben tekinthetők megbízhatónak. Ezt a körülményt a legtöbb statisztika becslési határértékek

---

alkalmazásával tünteti fel. Ezen dolgozatban használt statisztikák esetén is tehát minden esetben figyelembe kell venni a fent említett körülményt. A számbavételhez forrásként használhatók a munkavállalási engedélyek, tartózkodási engedélyek, társadalombiztosítási nyilvántartások, népességregiszterek. (Pólyi, 2011)

A statisztikai rendszerek általában két módon tartják nyilván a bevándorlókat: a gyakrabban alkalmazott születési hely¹¹, vagy állampolgárság szerint. Az állomány, azaz stock adatok azt mutatják meg, hogy mekkora a külföldi népesség nagyságrendje adott népességen belül. Ezen állapotfelvételek lehetnek népszámlálások, mikrocenzusok¹², hatósági regiszterek a születések, házasságok, elhalálozások tekintetében, vagy statisztikai hivatalok felmérései, melyek alapján nyomon követhető és vizsgálható a népesség mozgása, változása. Azonban a migráció alakulásának legpontosabb vizsgálati módszere az úgynevezett áramlási vagy flow adatokkal érhető el. Adott ország esetén a bevándorlók száma és a kivándorlók száma közötti különbség adja meg az úgynevezett nettó migrációs ráta értéket. Ha ezen érték negatív előjelű, úgy adott országban magasabb a kivándorlók száma, amennyiben pozitív szám, úgy a bevándorlók száma a magasabb. (Citi GPS, 2018) Dolgozatomban a nettó migráció ráta kiemelt fontosságú, hipotézisvizsgálatomat ezen ezen érték kapcsán fogom végezni.

A 20. század második felében bekövetkezett népességrobbanás, a modern technológiák elterjedése és a hihetetlen mértékű globalizáció hatásaként a migráció is világjelenséggé vált, az egész világon megfigyelhető. A vándorlás számos következménnyel és kockázattal jár egészségügyi, társadalmi, kulturális, gazdasági és biztonsági szinten. Eltérő hatással van a kibocsátó és fogadó országokra, előnyöket és hátrányokat is okozva. Szerepe van a demográfiai, illetve gazdasági folyamatokban és fejlődésben. Ugyanakkor a globális fejlődés egyenlőtlenségeket és különbségeket okoz szerte a világban, így tovább erősítve a vándorlás iránti akaratot, melynek eredményeképp a migráció az emberiség előtt álló nemzetközi kihívás és konfliktus lett napjainkra.

2015 után a világ fejlett országai felismerték, hogy a migráció és menekültügy felfogását, illetve szabályozását másképp kell kezelni. Nem meglepő, hogy 2016-ban az ENSZ 71. Közgyűlésének fő témája a migráció volt. Ekkor, szeptember 19.-én került elfogadásra 193 ország által New Yorki Nyilatkozat¹³ néven az a mérföldkőnek számító politikai (azaz jogi kötőerővel nem bíró) nyilatkozattétel, melyben az aláírók felismerték és egyetértettek abban, hogy a menekültek és migránsok jogainak védelme közös felelősségük. A New York-i

---

¹¹ Külföldön született

¹² A mikrocenzus a népesség meghatározott részére terjed ki, mintavételes eljárással, általában két népszámlálás között. (KSH, 2016)

¹³ New York Declaration for Refugees and Migrants (A/RES/71/1) (United Nations, 2016)

Nyilatkozat II. Melléklete alapján került kidolgozásra és 2018. december 19.-én nagy többséggel elfogadásra az ENSZ, jogilag nem kötelező érvényű globális migrációs paktuma.¹⁴ A paktum célja a közös kötelezettségvállalás és nemzetközi együttműködés a biztonságos, rendezett és rendszeres migráció elősegítése érdekében, a nemzetközi migráció valamennyi aspektusát tekintve. (IOM, 2018) A paktumot 152 ország támogatta, viszont sok ország, többek között Ausztrália, Ausztria, Bulgária, Csehország, az Egyesült Államok, Izrael, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia már a tárgyalási folyamat során nyíltan elutasította azt. Más országokban, mint például Belgiumban, Dániában, Hollandiában, Németországban pedig éles belpolitikai vitákat okozott. A paktumot a kritikák egyrészt a nemzeti szuverenitás megsértése kapcsán érték, másrészt azért, mert nem tesz kellő különbséget a legális és illegális bevándorlás, illetve a gazdasági céllal érkező migránsok és a menekültek között. (Euronews, 2018)

Az uniós elvekkkel összhangban az Európai Unió támogatását fejezte ki a New York-i Nyilatkozat célkitűzései kapcsán. Célja az ENSZ-el való teljes együttműködés a globális migráció koordinációjának javítása és a migránsok jogainak védelme érdekében. (Európai Parlament, 2019)

---

¹⁴ The Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration (GCM)

---

3. MIGRÁCIÓ AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az európai országok a 20. századot megelőzően főképp kibocsátó országoknak számítottak. Az 1950-es évektől azonban a dekolonizációs folyamattal Európa fontos migrációs célállomás lett. A korábbi gyarmattartó országok gyarmatairól beáramlás indult meg Európa gazdaságilag fejlett országai felé. A bevándorlás tehát már akkor is központi kérdés volt Európában. Az európai integrációk kialakulásával és mélyülésével a bevándorlás szabályozása fokozatosan alakult ki.

Ahogy azt az első fejezetben írtam, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerint a bevándorlás nem minősül alapvető emberi jognak, azt minden esetben nemzetállami szabályok határozzák meg. A bevándorlókat a fogadó országok saját belső jogrendszerük szerint, vagy esetleges nemzetközi szerződések és egyezmények alapján kezelik. Az Európai Bizottság és így az Európai Unió álláspontja szerint a migrációról szóló globális megállapodás sem hozza létre a migrációhoz való emberi jogot, azonban hangsúlyozza humanitárius mivoltát, „hogy a migránsokat megilletik mindazon egyetemes emberi jogok és alapszabadságok, amelyek minden emberre érvényesek” (Európai Bizottság, 2018)

A nemzetközi migráció kezelésének egyik kiemelkedő példája az Európai Unió sokrétű migrációs politikája. 2018-ban, az EU-ban élő több mint 512 millió ember 4,4%-a, azaz, 22,3 millió ember nem uniós polgár volt. (Eurostat, 2019). Az Unió bevándorlási politikája komplex, azonban nem tér ki és szabályoz minden, a bevándorlással kapcsolatos területet. Bevándorláspolitikai rendelkezéseket először az 1992-es Maastrichti Szerződés tartalmazott, később pedig az Amszterdami Szerződés volt az, amely közösségi szintre emelte a bel- és igazságügyi együttműködés keretein belül. 2009-től a Lisszaboni Szerződés már a bel- és igazságügyi együttműködést is teljes mértékben szupranacionális¹⁵ szintre emelte. Az együttműködés részterületeinek szabályozását és azt, hogy ezen területen megosztott hatáskör érvényesül, pedig az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz) 67. cikkének 1. bekezdése határozza meg: *„Az Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait.”* (Mohay, 2016) A migrációs politika vizsgálatakor nem mehetünk el az Unió belső és külső határainak igazgatása mellett sem, mely olyan eredményeket hozott, mint a Schengeni Egyezmény, vagy az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség¹⁶.

---

¹⁵ Nemzetek feletti

¹⁶ Frontex – European Border and Coast Guard Agency

A migrációs politika kialakulását és a határkérdés alapját az Európai Unión belül a személyek szabad mozgásának biztosítása eredményezte elő, melyre részletesen kitérek ebben a fejezetben. Az uniós jog biztosítja az európai uniós polgárok szabad mozgását az Európai Unióban. A harmadik országbeliek EU-ba történő bevándorlási szabályai viszont megosztott, hatáskörben vannak, azaz mind az Unió, mind a tagállamok fogadhatnak el kötelező erejű jogi aktusokat.(EUMSZ. 4.cikk) . A tagállamok többek között a közös szabályok figyelembe vételével döntenek a vízumok és tartózkodási engedélyek kiadásáról. Az elmúlt években az uniós politikában vita alakult ki a migráció kezelése kapcsán. Példának okáért, nem minden esetben kerül a politikai közbeszédben elválasztásra egymástól a menekültek és bevándorlók eltérő kezelése, vagy a hatáskörök alkalmazásának kérdése, abban a tekintetben, hogy mennyire legyen tagállami vagy uniós jogkör. (Magyarország Kormánya, 2017)

Ebben a fejezetben célom bemutatni az Európai Unión belül a személyek szabad áramlását a négy alapszabadság egyikeként. Külön alfejezetben mutatom be a Schengeni Egyezmény részleteit és működését, illetve a munkavállalók jogait.

3.1. Az Európai Unió belüli vándorlás

A vándorlás irányát tekintve különösen a 20. század vége óta délről észak, illetve keletről nyugat felé mozgás figyelhető meg. A kétpólusú világrend felbomlása a kelet-európai határok megnyitásával és a mobilitás fejlődésének hatására fokozódó munkaerővándorlás volt megfigyelhető az 1990-es években. A célországok és a legtöbb népességet nyerő államok így a nyugat európai országok, legjelentetősebben Németország, Franciaország és az Egyesült Királyság lettek a fejlett gazdaságukkal, magasabb jövedelmi lehetőségekkel és a jólét reményével. A célországokon belül erős nagyvárosi népességkoncentráció figyelhető meg. A lakosság nagy hányada bevándorlókból tevődik össze például Londonban, Brüsszelben, Amszterdamban vagy éppen Frankfurtban. (Pólyi, 2011) A népmozgások tekintetében jelentős változásokat eredményeztek az Európai Unió bővítései és a 2008-as gazdasági válság, mely kihívást okozott a nyugat-európai uniós országoknak a bevándorlás terén. 2004-ben (EU8)¹⁷ és a 2007-ben (EU2)¹⁸ az Európai Unióhoz csatlakozó országok esetében az Európai Unió többi tagországához képest gazdaságilag jóval elmaradottabb országokról beszélhetünk. A csatlakozási szerződések hét évig alkalmazható korlátozásokat tartalmaztak a teljes

---

¹⁷ Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Magyarország, továbbá Málta és Ciprus (EU10), másképpen A8-as országok, melyeket az alacsony jövedelmi szint különböztet meg Máltától és Ciprustól

¹⁸ Románia, Bulgária

---

munkaerőpiaci hozzáférés tekintetében, melyek sok esetben a szabályok megszegése felé sodorták a munkaerőpiaci szereplőket. Sok régi tagállam ennek tekintetében az átmeneti mentességekkel élni kívánt, de az Egyesült Királyság 2004-ben például még nem élt vele. Bár az európai pénzügyi és gazdasági válság a fejlettebb gazdasággal rendelkező nyugat-európai országokra is negatív hatással volt, ezt tovább tetőzte a 2008 utáni válság által súlyosan érintett országokból meginduló kiáramlás Nyugat-Európa felé. A legjelentősebb új származási országok Görögország, Spanyolország, Írország, Magyarország és Lettország lettek. Érdekes, hogy a válság előtt egyébként Írország és Spanyolország főképp befogadó országnak számított. A válságot követően változás történt a vándorlók összetételében is, ugyanis erős növekedés volt megfigyelhető a képzett munkaerő vándorlásában. (Andor, 2014)

A globalizáció, a növekedő mobilitás és a nemzetközi migráció hatásaként Európa valamennyi országában megfigyelhető a nemzetköziesedés és a multikulturalizmus terjedése. A multikulturalizmus azonban manapság sokszor találkozik az egyre inkább erősödő nacionalista és populista törekvésekkel, mely kihívást okoz a bevándorlók és a befogadó országok számára is.

3.2. A szabad mozgás az Európai Unióban

Az 1957-es Római Szerződés a hat alapító ország¹⁹ között megteremtette a Közös Piacot²⁰ és a mai Európai Unió elődjét, ahol a négy alapszabadság, az áruk, szolgáltatások, tőke, és a személyek szabad áramlása már a kezdetektől biztosítva lett. Az Európai Unió polgárait így már az 1960-as évek óta megilleti a szabad mozgás joga, melyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés 45. és 48. cikke szavatol: *“Az Unión belül biztosítani kell a munkavállalók szabad mozgását.”* (EUMSZ 45. cikk) Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz) 3.cikk, (2) bekezdése szerint: *„Az Unió egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló olyan térséget kínál polgárai számára, ahol a személyek szabad mozgásának biztosítása a külső határok ellenőrzésére, a menekültügyre, a bevándorlásra, valamint a bűnmegelőzésre és bűnüldözésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel párosul.”* A Maastrichti Szerződés bevezette az uniós polgárság elnevezést, miszerint *“uniós polgár mindenki, aki valamely tagállam állampolgára”* (EUMSZ 20. cikk) és elismerte, hogy az uniós polgárok bármely másik uniós tagállamba szabadon mozoghatnak munkavállalás céljából és ezért ott tartózkodhatnak és lakhatnak, függetlenül attól, hogy gazdaságilag aktívak e vagy sem. Az uniós polgárok továbbá a lakóhelyük szerinti tagállam parlamenti és helyhatósági

---

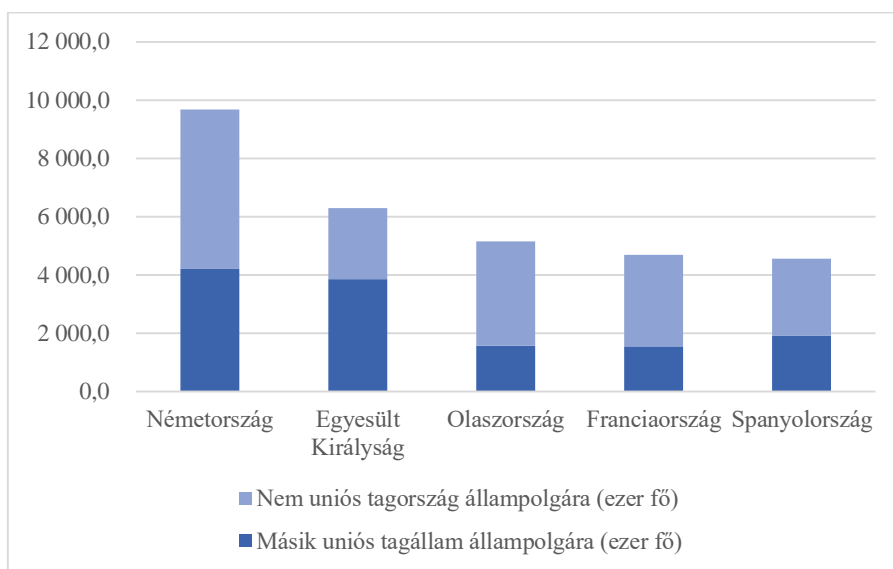
¹⁹ Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxembourg, Németország (NSZK), Olaszország

²⁰ Európai Gazdasági Közösség

választásain választójoggal rendelkeznek és választhatók. Olyan harmadik ország területén, ahol a származás szerinti tagállam nem rendelkezik képvisellel, az uniós polgárok jogosultak bármely tagállam diplomáciai vagy konzuli védelmét igénybe venni. Emellett petíciót nyújthatnak be az Európai Parlamenthez, panasszal fordulhatnak az európai ombudsmanhoz, és a Szerződések nyelveinek valamelyikén az Unió bármely intézményéhez vagy tanácsadó szervéhez fordulhatnak, és ugyanazon a nyelven választ kaphatnak. (EUMSZ 20. cikk) Az uniós polgárság elnevezés speciális, sajátos módon kiegészíti, de nem helyettesíti a nemzeti állampolgárságot. Amennyiben új tagállamok csatlakoznak az Unióhoz, nem élhetnek a munkavállalás szabad jogával a csatlakozás első napjától, a régi tagállamok ugyanis átmeneti intézkedéseket tarthatnak fenn velük szemben, melyeket kötelesek belefoglalni az új tagállam csatlakozási szerződésébe. (Ács, 2016)

A 2017-es évben összesen 1,3 millió uniós állampolgár vándorolt el az állampolgárságtól eltérő uniós tagállamba. 2018-ban 17,6 millió uniós állampolgárságú ember élt az állampolgárságtól eltérő uniós tagállamban. (Eurostat, 2019) Százalékosan nézve, a munkaképes korú uniós polgárok 3,8% -a élt az állampolgárságtól eltérő uniós országban. Ezen uniós polgárok foglalkoztatási aránya magasabb, 76,1% volt, mint azoké, akik a lakóhelyük szerinti országban élnek (72,1%).(Eurostat, 2018).

1. ábra
Külföldi népesség száma az Európai Unió egyes országaiban, ezer fő (2018)

(Forrás: saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján, 2019)

2018, január 1.-én, az Európai Unió tagállamai közül a legtöbb külföldi, beleértve az uniós állampolgárokat, Németországban (9,7 millió fő), az Egyesült Királyságban (6,3 millió fő), Olaszországban (5,1 millió fő), Franciaországban (4,7 millió fő) és Spanyolországban (4,6 millió fő) élt. Az ebben az öt tagállamban élő külföldiek együttesen az összes uniós

---

tagállamban élő külföldiek teljes számának 76%-át adták, teljes lakosságuk pedig az EU 28 tagállamának teljes népességének 63%-át tette ki. Az *1. ábra* alapján láthatjuk, hogy Németországban (4,2 millió fő) és az Egyesült Királyságban (3,8 millió fő) különösen magas azon külföldiek száma, akik valamely másik uniós tagállam állampolgárságával rendelkeznek. (Eurostat, 2019)

Bár a szabad mozgás keretében a tagállamok állampolgárai szabadon léphetnek be egy másik tagállam területére és ott munkát vállalhatnak, bizonyos korlátozásoknak és feltételeknek meg kell felelniük, melyeket a 2004/38/EK, az úgynevezett szabad mozgás irányelv foglal magában. Az irányelv meghatározza az ideiglenes és huzamosabb tartózkodáshoz való feltételeket az uniós polgárok és családtagjaik esetében, továbbá megállapít közrendi, közbiztonsági, közegészségügyi korlátokat, illetve tisztázza a munkavállalók, a vállalkozók, a diákok és a fizetésben nem részesülők jogállását. Az uniós polgárok érvényes személyazonosító igazolvány vagy útlevél birtokában vízummentesen jogosultak belépni bármely uniós országba és formalitásmentesen tartózkodhatnak ott 90 napig, úgy, hogy nincsenek a szociális ellátórendszer terhére. 90 napot meghaladó tartózkodás esetén az uniós polgár azonban kizárólag akkor jogosult a tartózkodásra, ha keresőtevékenységet folytat, azaz bejelentett munkát végez. Amennyiben nem végez munkát, hanem például diák, vagy nyugdíjas, úgy rendelkeznie kell elegendő forrással önmaga ellátására, úgy, hogy nem jelent indokolatlan terhet a fogadó ország szociális ellátórendszerére, vagy pedig egészségbiztosításáról maga gondoskodik. A fogadó ország ugyanis nem köteles szociális segítséget nyújtani a tartózkodás első három hónapjában a fizetésben nem részesülő uniós állampolgárok számára. 90 napot meghaladó tartózkodási idő esetén az uniós állampolgár köteles bejelentkezni a fogadó ország illetékes hatóságainál. Az irányelv rendelkezik továbbá az uniós polgár családtagjairól is, aki lehet házastárs, regisztrált élettárs, 21. életévét be nem töltött, vagy eltartott leszármazott, vagy eltartott felmenő. Amennyiben az uniós polgár családtagja nem uniós állampolgár, úgy érvényes tartózkodási kártyával kell rendelkeznie, 90 napot meghaladó tartózkodás esetén pedig öt évig érvényes tartózkodási kártyát kell igényelnie. Állandó tartózkodási jogot nyer az uniós állampolgár és családtagja is, ha öt éven át folyamatosan, megszakítás nélkül, jogszerűen tartózkodott a fogadó országban. Fontos továbbá, hogy az uniós polgárt és családtagjait egyenlő bánásmód illeti meg a fogadó tagállam állampolgáraival, mely egyébként visszacsatol az EUMSZ 18. cikkében foglaltakra, mely szerint *“tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés”*. Mindezen szabályok azért fontosak, hogy tagállami nemzeti intézkedések- kivéve a közrendi, közbiztonsági, közegészségügyi korlátozások esetében- ne tudják megsérteni vagy

---

akadályozni az uniós polgárok szabad mozgáshoz való jogát, például olyan esetben ha harmadik országbeli családtagjaiktól megtagadják a beutazás vagy tartózkodás jogát. (EUR-Lex, 2015)

3.3. A Schengeni Egyezmény és Térség

A szabad mozgás gyakorlati megvalósulásának fontos fejezete volt a belső határok eltörlése, melyet a Schengeni megállapodás teremtett meg, mely 1985. június 14.-én került aláírásra öt ország²¹ által. A megállapodás hívta életre öt évvel később a Schengeni Egyezményt, mely magában foglalta a gyakorlati megvalósítást a belső határellenőrzések megszüntetése érdekében, a külső határok szigorítását²², egységes vízumkiadási rendszer kialakítását, a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem elemeit. Továbbá megteremtette a térség biztonságos működéséhez szükséges Schengeni Információs Rendszert²³, mely a tagállamok és az Unió határellenőrzési és bűnüldöző hatóságai által használt nemzeti és központi, speciális adatbázist takar. A Schengeni Egyezmény életbe léptetésére 1995-ben került sor, amikor az egyezményt aláíró öt ország kiegészülve az akkor már uniós tagsággal rendelkező Portugáliával és Spanyolországgal megszüntette a belső határokon történő ellenőrzéseket. A schengeni végrehajtási egyezmény szabályai 1997-ben az Amszterdami Szerződéssel beépültek az Európai Unió keretei közé, annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az EUSz 3. cikkében lefektetett alapelvekhez, *“hogy az Unió polgárai számára egy belső határok nélküli, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget biztosítsanak.”* A belső határokon történő ellenőrzés sok más uniós szakpolitikai területre is hatással vannak, így a kereskedelem, vámügy, bűnüldözés, igazságügyi együttműködés, igazságszolgáltatás illetve a határokon átnyúló utazás területeire is.

A Térség egyrészt az új tagállami csatlakozásokkal is - ami nem automatikus, hanem feltételekhez kötött- bővült, de nem csak európai uniós tagjai vannak. Jelenleg 26 ország²⁴ a Térség tagja, mely hamarosan 28 tagúra bővíülhet Bulgária és Románia csatlakozásával, melyek uniós csatlakozásuk óta az egyetlen olyan négy uniós ország közé tartoznak, amelyek még mindig nem tartoznak a schengeni övezetbe, Horvátország és Ciprus mellett. Az Egyesült

---

²¹ Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxembourg, Németország

²² FRONTEX – a schengeni övezet külső határain való operatív együttműködési igazgatásért felelős Európai Ügynökség

²³ SIS - Schengen Information System

²⁴ Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxembourg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia, valamint a nem uniós tagállam Izland, Liechtenstein, Norvégia és Svájc vesz részt.

Királyság és Írország, akik kivülmaradási, úgynevezett opt-out²⁵ jogukkal élve úgy döntöttek, hogy nem kívánják az egyezményben leírtakat alkalmazni²⁶

A Schengeni Térség létrehozása kulcsfontosságú és jelentősen hozzájárult a szabad mozgás, mint alapszabadság gyakorlatban történő megvalósításához. A szabad mozgás nem csak az uniós állampolgárokat, de az érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárokat is megilleti. (Az Európai Unió Tanácsa, 2015)

3.4. A munkavállalók jogai és szociális biztonsága

Fontos fogalom és a félreértések elkerülése végett érdemes tisztázni a migráns munkavállaló elnevezést. Az Európai Unió jogának értelmezésében migráns munkavállaló az az európai állampolgár, aki az Unió valamely tagállamában, de nem saját uniós tagállamában díjazás ellenében, valódi és tényleges munkát vállal és végez. A migráns munkavállalóknak az Unión belül a szabad mozgás tekintetében gond nélkül lehetőségük van munkavállalási céllal egy másik tagállamban munkát vállalni. A legtöbb esetben ez azért történik, mert saját tagállamukban a politikai vagy gazdasági körülmények okán nem, vagy nem megfelelő mértékben van számukra biztosítva a foglalkoztatás, bérszínvonal, munkakörülmények, karrierlehetőségek, oktatás, szociális ellátás vagy életszínvonal. A szabad mozgás előnyös azon személyeknek, akik élni kívánnak a fentebb említett okok folytán, de emellett a fogadó ország számára is, hiszen így munkaerőpiacukon nő a foglalkoztatás és a kvalifikált munkaerő, hozzájárulva a gazdasági növekedéshez. A képzett munkavállalók sok esetben végzettségük, nyelvtudásuk által előnyös helyzetbe kerülnek, jogaikkal és kötelezettségeikkel is tisztában vannak a külföldi országban. Azonban a migráns munkavállalóknak van egy széles köre, mely főképp a képzetleneket érinti, ahol a munkavállalás, vagy beilleszkedés tekintetében nehézségekbe ütköznek a fogadó országban. Ezt a réteget nem egy esetben, helyzetüknél fogva a munkáltatók hajlamosak kihasználni, munkabér és járulékfizetési kötelezettségeket, szabályokat nem betartva a munkavállalók érdekei és megélhetésük sérelmére. (Andor, 2014)

Az Európai Unió ezért a munkavállalók szabad mozgásával és azzal összefüggésben a munkavállalóknak biztosított jogok gyakorlását megkönnyítő intézkedések kapcsán megfelelő szabályozást alakított ki, mely minden tagállam számára kötelező erejű rendelkezéseket tartalmaz. Fontos uniós alapelveket takar az EUMSZ 18. cikke, mely szerint *“tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés”*, illetve az EUMSZ 45. cikke,

---

²⁵ “Az Európai Unió egyes országai rendelkeznek a „kivülmaradás” néven közismert joggal: azt biztosítja ez az eszköz, hogy amikor valamely ország nem kíván csatlakozni a többi országhoz az uniós politika egy adott területén, kívül maradhat, aminek révén elkerüli az esetleges patthelyzetet.” (EUR-Lex)

²⁶ kivéve a a SIS és a rendészeti szervek együttműködése területén

---

mely *“magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében”*. A 492/2011/EU rendelet és a 2014/54/EU irányelv a szabad mozgás gyakorlati betartásának biztosítására törekszik az egyenlő bánásmód és megkülönböztetés tilalmának uniós elve alapján. Célkitűzése a foglalkoztatás és munkavállalás, a bérezés, vagy bármely egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében bármiféle állampolgárság alapján tett hátrányos megkülönböztetés tiltása a saját országbeli és másik uniós állam polgárai között. Ide értendő a szabad állások hirdetésének korlátozása vagy arra történő toborzása, a munkaügyi hivataloknál a nyilvántartásba vételi eljárás és munkához jutás, munkakörülmények biztosítása, bérezés, munkaviszony megszüntetés esetén. Tilos a megkülönböztetés továbbá a szociális és adókedvezmények nyújtásakor, képzéseken való részvétel, lakhatás és gyermekek oktatáshoz való hozzáférés, szakszervezeti tagság vonatkozásában is. A tagállamok állampolgárainak tehát joguk van arra, hogy a lakóhelyüktől eltérő másik tagállam területén állampolgárságra való megkülönböztetés nélkül munkát vállaljanak és munkát végezzenek, és fizetést kapjanak érte. (EUR-Lex, 2017) Abban az esetben, ha az egyenlő bánásmód elve alapján a fenti jogok valamelyike esetében az uniós polgár hátrányos megkülönböztetést szenved el, úgy keresettel fordulhat a tagállam erre kijelölt hatóságaihoz. Az irányelv nemcsak a bírósági eljárások hozzáférhetőségét teremtette meg, hanem jogsérülés esetén olyan szervezetekhez is fordulhat a munkavállaló, ahol uniós tájékoztatási és jogi vagy egyéb segítségnyújtást biztosítanak számára. (EUR-Lex, 2014)

Manapság sokakban, főként a fogadó országok társadalmában az a téves képzet él, hogy az uniós polgárok azért mennek egy másik tagállamba, hogy ott szociális ellátásokhoz jussanak. A tagállamok, a 2004/38/EK irányelv alapján a tartózkodás első három hónapjában nem kötelesek álláskeresőknél szociális ellátást biztosítani. Az uniós jog csak és kizárólag abban az esetben jogosítja fel bármilyen társadalombiztosítási ellátás, szociális előny vagy munkához jutás megkönnyítését célzó, pénzbeli jellegű ellátás nyújtására a tagállamokat, ha arra a személy vagy családtagja ténylegesen jogosult. Ez összefüggésben lehet munkaszerződéssel, illetve munkavállalói jogállás esetén, vagy ésszerű ideig tartó tényleges munkakeresés kapcsán, esetleg tartózkodási engedély alapján. Ebben az esetben is érvényesül az egyenlő bánásmód, vagyis diszkriminációmentesség alapján történő eljárás. (Andor, 2014).

Az uniós polgárok szabad áramlása a célországokban hozzájárul a gazdasági növekedéshez, segíti a munkaerő kereslet és kínálat hatékonyabb egymásra találását és így az egyensúlytalanságokat kiegyenlíti. Ez előnyökkel jár az uniós polgárok és az Európai Unió

---

számára is. A 2008-as gazdasági válságot követően azonban bizonyos országokban, főleg ott, ahol a szabad mozgás jogának gyakorlása mély, felerősödtek azon hangok és vitás kérdések, amelyek kihangsúlyozzák a szociális ellátórendszerekre és a szolgáltatói szektorra egyre inkább nehezedő nyomást. Az egyik ilyen ország az Egyesült Királyság. Ezen fejezetnek éppen ezért az volt a célja, hogy az országban kialakult helyzet elemzését a megfelelő és lényegi háttértudás birtokában mutathassam be.

---

4. AZ EGYESÜLT KIRÁLYSÁG AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az Európai Unió egyik sajátos tagállama az Egyesült Királyság, aki 1973 óta az integráció tagja, amihez hosszú és rögös út során jutott el. Földrajzi elhelyezkedése, történelme, társadalma és egyéb politikai, gazdasági, jogi sajátosságai mind hozzájárultak az Unión belüli különütasságához. Jól lehet, bár földrajzilag Európa része, az ország mindig is attól különállónak tekintette magát. Nagyhatalmi státuszát és birodalmi jellegét hangsúlyozva eleinte gyarmatbirodalmát, illetve, a Nemzetközösséget²⁷ helyezte prioritásba, továbbá az angolszász hagyományokon nyugodva az atlanti kapcsolatokat tartotta előnyben.

Az Unióval, és annak intézményeivel tagsága alatt végig bonyolult kapcsolata állt fenn. Öntudatos, büszke hozzáállásában sokszor megmutatkozott a szuverenitás elvesztésétől való aggodalom, vagy épp a gazdaság gyengülésével kapcsolatos félelmek. Az Unió mélyülése során, ahol lehetősége adódott, igyekezett elhatárolódni, vagy kimaradni az úgy nevezett opt-out jogával, illetve külön jogosultságokat kiharcolni. Ténylegesen sosem sikerült igazán az integráció tagjává válnia, és az uniós, közös értékeket befogadnia. Hozzáállásában nem sikerült pozitív attitűdöt felvennie, sőt az unió iránti vonakodása, ellenállása egyre inkább erősödött, mely a 2016-os Brexit népszavazásban érte el csúcspontját. Ebben a fejezetben bemutatnám az Egyesült Királyság és az Unió történelmi viszonyát, kitérnék arra, hogy miért vonzó az uniós bevándorlóknak az ország és mik voltak azok a tényezők, amik a Brexit népszavazáshoz vezettek. Ebben a fejezetben alapvetően fontos elméleti és statisztikai tartalmakat kívánok bemutatni, illetve vizsgálni, mely a kutatási céloom kapcsán elengedhetetlenül szükséges.

4.1. A fényes elszigeteltség hagyománya

Az angol álláspontot és politikát a történelem során a híres „fényes elszigetelődés”²⁸ jellemezte, vagyis, hogy igyekeztek a lehető legkevésbé beavatkozni az európai államok közötti konfliktusokba. Ennek ellenére a britek a történelem során számos háborút maguk vívtak a kontinens egyes hatalmaival szemben²⁹, bár oldalukon mindig állt egy európai szövetséges. A háborúk legtöbb esetében saját, európai nagyhatalmi pozíciójuk megerősítése érdekében történt, fő érdekeltségeik gyarmatbirodalmukhoz kötötték őket. A fényes elszigetelődés látásmódja jelentős hatást gyakorolt a XX. századi politikájukra, és ezek az erős vonások napjainkban is fellelhetők.

---

²⁷ Commonwealth of Nations – a Brit Birodalomból kialakult független államok nemzetközi szervezete

²⁸ Splendid isolation

²⁹ Spanyolok, hollandok, franciák, oroszok, németek

A második világháborút követően az erős szovjet jelenlét ellensúlyozása végett, ugyan támogatták egy európai integráció létrejöttét (élükön Winston Churchill-el), de ők maguk annak nem kívántak részesei lenni. Gyarmatbirodalmukhoz és a Nemzetközösséghez való kötődésük, illetve az Egyesült Államok felé irányuló atlantista külpolitikájuk, mely az angolszász népek összefogásához kapcsolódott, előnyben részesítették Európával szemben. Jó példája ennek a NATO³⁰ megalakítása. Bár a világháború után hatalmi státusza csökkent az USA javára, hegemon szerepe és erkölcsi tekintélye továbbra is jelentős volt, mely a brit gondolkodásban is megnyilvánult. A britek tehát sokáig nem érezték szükségét, hogy bármely, egyre mélyülő európai szupranacionális intézmény tagjai legyenek. Így 1951-ben kimaradtak az akkor megalapított Európai Szén-és Acélközösségből (ESZAK)³¹ illetve az 1957-ben megalakult Európai Gazdasági Közösségből (EGK)³² is. Azonban a dekolonizációs folyamat beindulásával és a Nemzetközösséggel folytatott kereskedelem csökkenése, és az USA-val való kapcsolat megváltozása kapcsán, megkezdődött az európai integráció felé történő fordulás. A vámunió azonban számukra, a Nemzetközösséggel folytatott kereskedelem miatt nem volt előnyös. Ezt ellensúlyozva, saját nemzetközi szervezetként 1960-ban megalapították az Európai Szabadkereskedelmi Társulást (EFTA)³³. Ezáltal Nyugat-Európa két nagyobb integrációra oszlott. (Egedy, 2017)

Az 1960-es évek elejére a Nemzetközösségi kereskedelem tovább csökkent, és a brit gazdasági termelékenység alig növekedett. Ezen okból és az USA javaslatára is, aki politikai és gazdasági szempontból is fontosabbnak tartotta az EGK-t az EFTA-nál, a brit politikai vezetés, még ha bizonyos pártok ellenállása mellett is, de felismerte, elkerülhetetlen, hogy kimaradjanak „a Hatok” integrációjából. Felvételi kérelmükkor azonban Franciaország ellenállásába ütköztek. Charles de Gaulle felfogása³⁴ más volt az integrációról, mint a briteknek, továbbá nehezményezte az UK „különleges kapcsolatát” az USA-val, és annak befolyását. (Kissinger, 2008). 1963-ban, így de Gaulle megvétózta az Egyesült Királyság csatlakozását az integrációhoz, melyet négy évvel később, az UK újabb csatlakozási kérelme kapcsán újfent megismételt. A második vétó kapcsán a brit lakosság közhangulat az integrációval kapcsolatosan a közömbösség és a negatív hozzáállás között ingadozott, melyhez hozzájárult a brit politika által történő megfelelő tájékoztatás hiánya. 1973-ban végül sikeresen

---

³⁰ North-Atlantic Treaty - Észak-atlanti Szerződés: 1949. április 4, biztonságpolitikai szervezet

³¹ Más néven Montánunió, alapítók: Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxembourg, Németország (NSZK) Olaszország

³² A „Hatok” alapítói: Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxembourg, Németország kezdetben vámunió a tagok között, később pedig a Közös Piac létrehozása

³³ European Free Trade Association – alapítók: Ausztria, Dánia, Egyesült Királyság, Norvégia, Portugália, Svájc, Svédország, szabadkereskedelmi övezet létrehozása

³⁴ Europe des nations

---

csatlakoztak az EGK-hoz, ezáltal az európai közös piac részesei lettek. A csatlakozást az országban különösebb esemény vagy ünneplés nem követte, sőt. A kormány 1975-ben a csatlakozási szerződés újratárgyalását kezdeményezte az alábbi területeken: a közös mezőgazdasági (agrár) politika (KAP), a közös költségvetéshez való hozzájárulás, a Nemzetközösségi kapcsolatok és a regionális politika terén, illetve népszavazást hirdetett meg a csatlakozás megőrzéséről. A népszavazás, köszönhetően az igenpárti kampánynak és sajtó maradás melletti támogatásának, végül magas bent maradási eredményt hozott. (Egedy, 2017)

Az 1970-es években továbbra is fennmaradt az UK ellenállása az integráció további mélyülésével kapcsolatosan, különösen a költségvetési befizetés és a Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) kapcsán. 1978-ban, a GMU kialakításához kapcsolódó európai monetáris rendszer (EMS)³⁵ és az árfolyamrögzítési mechanizmushoz (ERM)³⁶ való csatlakozást is elutasította a munkáspárti kormány. 1979-ben a Margaret Thatcher, a Konzervatív Párt jelölje lett a miniszterelnök. Thatcher Churchill-hez hasonlóan kihangsúlyozta az angolszász világ eszméjét és céljaként Nagy-Britannia egykori nagyságának visszaállítását határozta meg. Alapvetően gyanakvó volt az európai országokkal, európa-ellenessége azonban inkább kormányzása végére, fokozatosan alakult ki, az integráció változásával együtt. Egyetértett az EGK gazdasági együttműködési hasznával, de teljes mértékben elutasította a szupranacionális integráció és mélyülés irányát, helyette a kormányközi együttműködés támogatója volt. Továbbra is elutasította a közös árfolyam-mechanizmushoz való csatlakozást, és különösen kemény hangnemben helyezte fókuszba a brit költségvetési hozzájárulás és visszatérítés³⁷ arányait, amit igazságtalannak tartott. Az integráció a 1980-as években tovább indult a mélyülés felé, egyrészt az Egységes Európai Okmánnyal, az egységes, belső piac irányába, másrészt a GMU további megvalósítására irányuló Delors-tervvel, illetve a Bizottság által beterjesztett szociális chartával³⁸. Thatcher azonban minden esetben ellenállással válaszolt, a brit szuverenitás védelmére hivatkozva. A rendszerváltást követően a szorosabb integráció helyett inkább előnybe helyezte volna a kelet-európai tagállamok felvételét. (Egedy, 2017)

1990-ben, a gazdasági növekedés csökkenése és az erősödő infláció hatásaként az UK végül, bár inkább kényszerűségből a font védelme érdekében, viszonylag magas árfolyamon belépett a közös árfolyam-mechanizmusba. 1992-ben a Maastrichti Szerződés aláírásakor több engedményben is részesültek a britek. Az UK ekkoriban kapta meg első, nemzeti

---

³⁵ European Monetary System

³⁶ Exchange Rate Mechanism, célja a tagállamok valutaárfolyamainak ingadozását megakadályozni

³⁷ Rebate, vagy korrekció. Az Egyesült Királyságnak 1984 óta járó évenkénti költségterítési visszatérítés: "ha bármely tagországra a relatív prosperitásához képest túlzott költségvetési teher hárul, a megfelelő időben kiigazításban részesülhet". (Somai, 2014)

³⁸ munkavállalók szociális jogairól szóló szabályozás

érdekérvényesítési, opt-out jogait több, számára kényes területen, például a GMU kapcsán, a közös pénznem bevezetés esetén. A font iránti hűség erős történelmi és érzelmi töltettel rendelkezett, így szimbolizálva a szuverenitás kérdését és jelképezte a brit birodalmi egységet. Lehetőséget kapott a bel-és igazságügyi együttműködésből történő ideiglenes kimaradásra, mely területen belül főképp az Unió menedékjoggal, vízumrendszerrel és bevándorlással kapcsolatos szabályozás terén élt opt-out jogával. A szociális chartát sem akarták elfogadni, ezért a szociálpolitikai kérdéseket külön jegyzőkönyvben csatolták a szerződéshez. Fontos észrevétel ez számomra, ugyanis már itt is kényes kérdésnek mutatkozott a bevándorlás és a brit szociális ellátórendszer védelme. A briteknek nagy szerepük volt az úgynevezett szubszidiaritás elvének³⁹ szerződésbe kerülésekor is. Akármilyen eredményeket is csikart ki magának az UK, az integrációban az új szerződéssel a szupranacionális döntéshozatal egyre több területre terjedt ki, így ratifikációs vita élesedett ki a brit parlament, a kormány és az EU között. Tovább nehezítette a helyzetet a nemzetközi valutaspekuláció következtében a „fekete szerda” szeptember 16-án, mikor összeomlott a font árfolyama. Ezen történések következtében megerősödtek az EU-ellenes hangok és az euroszkepticizmus⁴⁰ jelensége, a minőségi és bulvársajtóban is. Sőt már ekkor felmerült a Brexit kérdése. (Egedy, 2017) Számomra érdekességként derült ki, hogy ekkor alakult meg az Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja is (UKIP)⁴¹, akiknek sok szerepük lesz a 2010-es években A Brexithez vezető úton.

A Konzervatív Párt mélyrepülésbe kezdett, melynek romjain 1997-ben a Munkáspárt került hatalomra, élükön Tony Blair-el, aki az ország európa-politikájában inkább a kiegyensúlyozottabb együttműködésre és a brit vezető szerepre helyezte a hangsúlyt. Bár a bővítést támogatta, azonban a mélyítés kapcsán nem volt túl lelkes. A szociális chartát aláírta, azonban, az Amszterdami szerződés kapcsán az UK újfent élt a kivülmaradás jogával: nem csatlakozott a schengeni egyezményhez, azonban így nem csatlakozhatott a SIS-hez sem, pedig a bevándorlási adatok kapcsán a rendszer használatából szívesen részesült volna. Alkotmányos rendszerében elindította a devolúciós folyamatot⁴², melynek kapcsán leválasztotta az országos döntéshozásról Skóciát, Wales-et, és Észak-Írországot, amelyeknek így autonómiája növekedett. (Gálik, 2017)

---

³⁹ “Célja annak biztosítása, hogy a döntések a polgárokhoz a lehető legközelebb eső szinten szülessenek meg, valamint hogy folyamatos ellenőrzésekre kerüljön sor annak igazolására, hogy az uniós szintű intézkedés a nemzeti, regionális vagy helyi szinten elérhető lehetőségek tükrében indokolt” (EUR-Lex)

⁴⁰ Elutasítja az integráció eszméjét és az uniós tagságot, kevésbé keményvonalas tekintetben pusztán a mély integrációt nem pártolja

⁴¹ UK Independence Party

⁴² A történetileg és földrajzilag is különálló országrészeket politikai-adminisztratív értelemben is leválasztotta az országos döntéshozásról

---

A 2000-es években továbbra is vitás kérdésnek számított a közös agrárpolitika és az uniós költségvetés brit hozzájárulása. Az Egyesült Királyság az uniós közös költségvetés negyedik legnagyobb befizetője Németország, Franciaország, és Olaszország után. A britek mindig is kifogásolták a költségvetési kifizetések tekintetében a túl nagyarányú közös mezőgazdasági politikához kapcsolódó kiadások és támogatások mértékét. (Gálik, 2017) Azonban a rebate ügye is jelentős változásokon esett át. A közös agrárpolitika költségvetésében történt változások okán a KAP-ot és a rebate ügyét már nem lehetett összekapcsolni, másrészt a 2004-es keleti bővítés költségeiben is részt vállalt, a rebate egyötödének értékében. 2007-től a rebate vetítési alapja is módosult, így lassan változás indult be az ország költségvetési pozíciójában, melynek eredményeképpen fokozatosan kezdte elérni a partnerországok átlagos szintjét a nettó befizetők között. (Somai, 2014) 2007-ben kívülmaradási jogával igyekezett élni az Európai Unió Alapjogi Chartájából a számára kényes területek kapcsán, mint a szociális és munkajog, vagy az egészségügyi ellátáshoz való jog. A Charta azonban az Emberi Jogok Európai Egyezményén alapul, mely viszont a belső jogrendszer része. Az UK részére így végül külön jegyzőkönyvet emeltek be az EUMSZ mellékletébe.⁴³ A 2008-as világgazdasági válság az Egyesült Királyság gazdaságát, és így gazdaságpolitikáját is érzékenyen érintette. Mivel mindig is ellenezte és kimaradt a gazdasági és monetáris unióból, a válság kezelésére létrehozni tervezett új intézményeket és a bankuniót ugyan támogatta, de nem mindegyikben vett részt. A gazdasági válság következményeként és az európai integráció alakulásával az angol európa-politikában is változások indultak meg. (Gálik, 2017)

2010-ben a Konzervatív Párt, David Cameron vezetése alatt 13 év után került újra vezető hatalomba. Azonban kénytelen volt a Liberális Demokratákkal koalíciós kormányt alakítani. A Liberális Demokraták ellenben inkább integrációpártiak voltak, szemben a Konzervatívok távolságtartóbb EU-politikájával. A politikát tovább nehezítette az egyre inkább kialakuló törésvonalak a párton és a parlamenten belül az Európa-kérdést illetően. Tovább erősödtek az euroskeptikus hangok és csoportok megalakulásai, de ezt ellensúlyozandó az európai tagság melletti kezdeményezések is növekedtek, főképp mivel Cameron által már ekkor beharangozásra került egy az uniós tagságról szóló népszavazás terve. (Gálik, 2014)

Láthatjuk, hogy a „fényes elszigetelődés” ha nem is az eredeti formájában, de igen erős hatással volt az Egyesült Királyság szerepére az integrációban. „Vonakodó európaiként” napjainkig sem tudta elfeledni múltját és ellentmondásoktól sem mentes, sajátos attitűdjét összeegyeztetni az európai értékekkel. Azonban elmondható, hogy 1973-as csatlakozását

---

⁴³ Az Európai Unió működéséről szóló Szerződéshez csatolt (30.) jegyzőkönyv Az Európai Unió Alapjogi Chartájának Lengyelországra és az Egyesült Királyságra történő alkalmazásáról

---

követően a G7⁴⁴ országai közül az Egyesült Királyságban növekedett a leggyorsabban a GDP, és „az EU-tagság jelentős szerepet töltött be a brit gazdaság átalakításában, korszerűsödésében, világgazdasági nyitottságának fokozódásában és nemzetközi versenyképességének javulásában. Az EU-tagság növelte, nem pedig csökkentette az Egyesült Királyság nemzetközi befolyását.... az Egyesült Királyság élvezte az integráció előnyeit, másfelől viszont kormánya belülről gyakorolt nyomást az európai uniós intézményekre az integrációs folyamat lassítása, illetve saját érdekeinek megfelelő alakítása végett.” (Losoncz, 2017)

4.2. Miért pont az Egyesült Királyság? Jellemzők és vonzerők a migráció tekintetében

Az Egyesült Királyság a történelem során kezdetben az egyik legnagyobb kibocsátó országnak számított. Gyarmatbirodalmával és a Nemzetközösség országaival, főként a dekolonizációt követően, az Egyesült Királyságba visszatérő és gazdasági migránsokat egyaránt fogadott. Ugrásszerűen megnőtt az országban az ázsiai, latin- és közép-amerikai, vagy éppen afrikai migránsok jelenléte. Ezen bevándorlók jelenléte hosszabb történelmi múlttal rendelkezik, mellyel ezen dolgozatban most nem kívánnék részletesen foglalkozni.

Az Egyesült Királyság az Unió tagállamai közül, Németország után az egyik legnagyobb bevándorlási célországnak tekinthető. (1. ábra) Az elmúlt húsz évben az UK-ba érkező bevándorlás jelentősen növekedett. Egy 2017-es statisztika (1. táblázat) szerint 2016-ban 9 millió bevándorló élt az Egyesült Királyságban, amiből 7,4 millió fő volt a munkaképes korúak száma. Az uniós tagországokból érkező bevándorlók száma az elmúlt húsz évben megháromszorozódott. 2016-ban ez 3,5 millió főt jelentett, melyből 2,5 millió fő volt a munkaképes korú.

---

⁴⁴ Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Franciaország, Japán, Kanada, Németország, Olaszország

1. táblázat
Bevándorlók száma az Egyesült Királyságban, millió fő (2016)

Népesség	Összesen	Egyesült Királyságban született	Bevándorlók	Ebből uniós tagország állampolgára	Bevándorlók részaránya (százalék)
Teljes népesség					
1975	55,3	52,1	3,2	0,7	5,8%
1990	56,4	53	3,5	1,1	6,1%
1995	57,2	53,3	3,8	1,1	6,7%
2016	64,6	55,6	9	3,5	14,1%
Munkaképes korú népesség					
1975	33,6	31,2	2,5	0,7	7,3%
1990	36,4	33,7	2,7	0,8	7,5%
1995	36,4	33,4	3	0,8	8,2%
2016	41	33,6	7,4	2,5	17,9%

(Forrás: saját szerkesztés a Centre for Economic Performance adatai alapján, 2017)

Ez a jelentős növekedés az Unió bővítéséhez kapcsolódik, 2004-ben az EU8 országok és 2007-ben az EU2 országok csatlakozásával. Az Európai Unió többi tagországához képest ezen országok belépésükkor gazdaságilag jóval elmaradottabb országok voltak. Az Európai Unióba történő csatlakozásukkal a szabad mozgás és munkavállalás joga már csatlakozásuktól biztosította ezen lehetőségüket. A csatlakozási szerződések hét évig alkalmazható korlátozásokat tartalmaztak a szabad mozgás tekintetében. Az Egyesült Királyság a 2004-ben belépő országok esetén egy viszonylag lazának tekinthető, a Working Registration Scheme⁴⁵ regisztrációs és fizetési rendszerét alkalmazta. Más országok, például Németország, vagy Ausztria, ezt a lehetőséget 2011 előtt nem biztosította az EU8 országainak. A WRS rendszere azonban nem bizonyult elég erősnek a bevándorlás megfékezésére. Így a 2007-es csatlakozóknál már szigorúbb módon alkalmazta az EU jog által biztosított hét éves korlátozó időszakot.⁴⁶ Az EU2 országai esetében, 2007-es csatlakozásukkor már erőteljesebb korlátozással számolhattak, mely 2014-ig volt érvényben. Alább, a 2. ábra mutatja, hogy az EU8 országok esetében (**fekete vonal**) 2007-ben 112 ezer fővel csúcsosodott ki a bevándorlás mértéke, az EU2 országok esetén (**zöld vonal**) pedig a 2016-ban 67 ezer emberrel. Az EU2 országok bevándorlási számában a Brexit népszavazás csökkenő hatást ekkor még nem okozott.

⁴⁵ A WRS rendszere 2011 áprilisában került megszüntetésre

⁴⁶ Munkavállalási engedély, felsőfokú képzettség, kvótarendszer

uniós bevándorlók az átlag briteknél képzetesebbek. Ez relatív nyereség az országnak, hiszen ezek a bevándorlók végzettségüket otthon szerezték meg.⁴⁸ Közel kétszeresük rendelkezik valamilyen felsőfokú végzettséggel, és pusztán 15%-k hagyta el a középiskolát 16 éves kora előtt, míg a britek esetében ez a szám 44%. Az uniós átlagtól nem sokkal vannak lemaradva az EU8 országok bevándorlói, bár ott lényegesen több a csak középiskolai végzettséggel rendelkezők száma (55%), ám ez is jócskán meghaladja a britek átlagát ezen a téren is (33%). Hozzá kell tenni azonban, hogy az Egyesült Királyságban dolgozó migránsok nagy része, és ez kifejezetten igaz a kelet-európai munkavállalókra, feltehetőleg nem a szakképzésének vagy felsőfokú végzettségének megfelelő munkát végzi, hanem annál alacsonyabb, akár betanított munkát, főként a vendéglátás, turizmus, logisztika, mezőgazdaság, feldolgozóipar és szolgáltatóipar terén. (Andor, 2014)

3. táblázat
Iskolázottság szintje és bevándorló státusz megoszlása (munkaképes korú népesség, %) (2015)

Végzettség/Életkor (év)	Egyesült Királyságban született	Uniós bevándorló	EU8 bevándorló	Összes bevándorló
Magas (21 vagy idősebb)	23%	43%	36%	45%
Közepes (17-20)	33%	42%	55%	36%
Alacsony 16 vagy fiatalabb)	44%	15%	9%	19%
Összesen	100%	100%	100%	100%

(Forrás: saját szerkesztés a Centre for Economic Performance adatai alapján, 2016)

A bevándorlók amellet, hogy magasan képzetek, nagyobb eséllyel is vannak foglalkoztatva, mint az Egyesült Királyságban született polgárok. A 4. táblázat szerint, esetükben sokkal alacsonyabb a munkanélküliség vagy a gazdasági inaktivitás. Ez különösen igaz az EU8 országokból érkezett bevándorlókra, a tanulmány szerint ugyanis 2015-ben közel 82%-nak volt munkája.

⁴⁸ Ez a brain gain jelenség egyik aspektusa

4. táblázat
Foglalkoztatás, munkanélküliség, diákok és a gazdaságilag inaktívak bevándorlói státusz szerint (munkaképes korú népesség, %) (2015)

Gazdasági aktivitás	Egyesült Királyságban született	Uniós bevándorló	EU8 bevándorló	Összes bevándorló
Foglalkoztatott	72,5%	78,2%	81,9%	69,9%
Munkanélküli	3,3%	3,2%	2,7%	4,2%
Diák	7,7%	7,1%	5,1%	7,6%
Inaktív	16,5%	11,6%	10,5%	18,3%

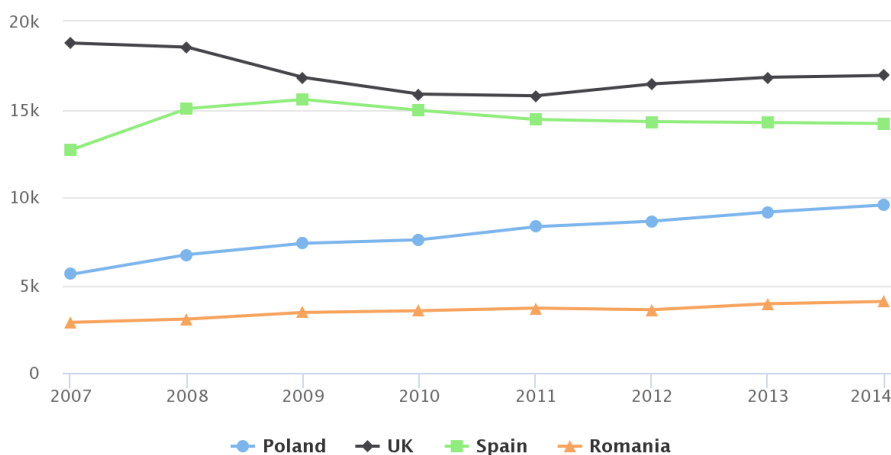
(Forrás: saját szerkesztés a Centre for Economic Performance adatai alapján, 2016)

A migrációval kapcsolatos egyik korábbi alfejezetben (2.1 fejezet) részletesen kifejtésre kerültek azok az okok, hogy miért lehet vonzó egy adott ország migráció céljából a bevándorlóknak. A kérdés az lenne, hogy miért pont az Egyesült Királyság az egyik legnépszerűbb desztináció, nemcsak globális szinten, hanem az uniós tagországok, azon belül is a kelet-közép-európai tagországok állampolgárainak nézőpontjából. El kell mondani, hogy nem lehet kiemelni egyetlen húzó tényezőt, hanem többféle gazdasági és társadalmi tényezők kombinációja teszi vonzóvá az Egyesült Királyságot. Az alábbi szempontok merültek fel kutatásom során:

- Reálbér különbségek

Az egyik legalapvetőbb migrációt kiváltó oknak a jövedelemkülönbségeket lehet tekinteni, egy olyan ország vonzó ahol magasabbak a reálbérek. Összehasonlítva az Lengyelországot (EU8 ország) és Romániát (EU2 ország) az Egyesült Királysággal, utóbbiban jóval magasabbak az átlagbérek.

3. ábra
Háztartások rendelkezésre álló jövedelme, vásárlóerő-paritáson mérve az Egyesült Királyságban és más EU országokban, (2007-2014)

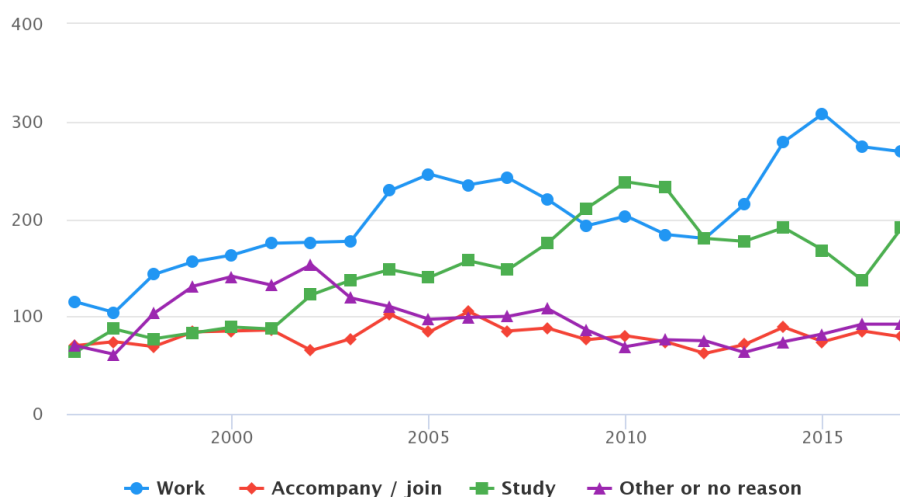
(Forrás: The Migration Observatory, 2016)

A 3. ábra jól szemlélteti, hogy a 2004-es csatlakozásukat követően 2014-re Lengyelországban a jövedelmek szinte megduplázódtak. Ezt összehasonlítva a brit jövedelmekkel, az ottani átlagkereset, a vásárlóerő-paritáson mérve másfélszer több volt. A 2007-ben csatlakozott Románia esetén még látványosabb a különbség, ott szinte négyszeres volt a különbség az Egyesült Királysághoz képest.

- Munka-és karrierlehetőségek, tanulás

Az Egyesült Királyság kétségkívül vonzóbb a többféle munka és karrierlehetőség miatt is. Alább, a 4. ábra mutatja, hogy elsődlegesen munkavállalás céljából (kék vonal), azt követően továbbtanulási szándékkal (zöld vonal) érkeznek a bevándorlók, emellett családegyesítés (piros vonal) vagy egyéb okok (lila vonal) is szerepelhetnek a migrációs okok mögött. 2015-ben az uniós bevándorlók közel 71%-a munkavállalás miatt érkezett az UK-ba, 58%-uk pedig konkrét állás miatt. Az országba érkezésüket követően az elhelyezkedési lehetőségeik jók, foglalkoztatottságuk magas. (The Migration Observatory, 2016) Meg kell említeni ugyanakkor a tanulási célból történő migrációt is. Az UK egyetemére manapság már közel sem olyan nehéz bekerülni, mint korábban. Az országban rengeteg a külföldi diák. A jövőre nézve nagy az esély, hogy a tanulmányaik befejezését követően a képzett fiatalok nem térnek vissza anyaországukba, hanem a megszerzett tudást az Egyesült Királyságban hasznosítva kerülnek be a munkaerőpiacra.

4. ábra
Az Egyesült Királyságba történő migráció okai, ezer fő (1991-2017)

(Forrás: The Migration Observatory, 2017)

- Szociális „jóléti” ellátó rendszer

A brit szociális ellátórendszer egyértelműen pozitív értéként jelenik meg. Ugyanakkor elmondható, hogy az uniós munkavállalók elsősorban munkavállalás miatt mennek az Egyesült Királyságba, nem pedig azért, hogy szociális támogatást igényeljenek. (Centre for Economic Performance, 2016) Az uniós bevándorlók ugyan igényelhetnek álláskeresési támogatást vagy rokkantsági kedvezményt, azonban ezzel a lehetőséggel kevésbé valószínű, hogy élnek is, összehasonlítva az UK állampolgáraival. Az uniós munkavállalók a leggyakrabban adókedvezmény iránti juttatásokban részesülhetnek, melynél előnyt élveznek az alacsony jövedelemmel, vagy gyermekkel rendelkező bevándorlók. A kedvezményekhez való hozzáférést a kormány 2014-től törvényileg szigorította, az igénylési rendszerben sok kritériumnak kell megfelelni. (gov.uk, 2019)

- Angol nyelv

Az angol nyelv, nemcsak az angolszász országoknak köszönhetően lett világnyelv, de a világon jelenleg a legnépszerűbb idegen nyelv, ráadásul a globalizáció és információtechnológia térhódításával terjedése megállíthatatlan. Az Európai Unió országaiban kiemelt jelentőségű és támogatottságú az idegennyelvtanulás, ahol is a tanult nyelvek között a legnépszerűbb az angol, összehasonlítva más nyelvekkel. Éppen ezért az uniós munkavállalók esetén is sokan éppen azért részesítik előnyben és választják például az Egyesült Királyságot, akár Németország, Franciaország vagy a Skandináv országok helyett, mert jobban ismerik, beszélik az angol nyelvet. (The Migration Observatory, 2016)

- Családi és közösségi kapcsolatok

Az Egyesült Királyságban több mint 3 millió uniós állampolgár él (*1. ábra*). Közülük, azok, akik már régebb óta élnek az országban, olyan elméleti és gyakorlati tudással rendelkeznek a munkavállalás, letelepedés, lakhatás, tanulás, vagy csak a hétköznapi élet terén, melyet megoszthatnak származási országukban élő rokonaikkal, barátaikkal, ismerőseikkel. Az ilyesfajta kapcsolatok léte az információnyújtás és segítségnyújtásnak köszönhetően elősegíti és tovább erősíti a migrációt.⁴⁹ Saját, de idekapcsolódó megjegyzés, hogy amíg Londonban éltem, egy közeli családtagomnak és több ismerősömnek magam is segítséget nyújtottam az Egyesült Királyságban történő munkavállaláshoz és elhelyezkedéshez.

---

⁴⁹ Láncmigráció elmélet, ld.: 2.1. fejezet

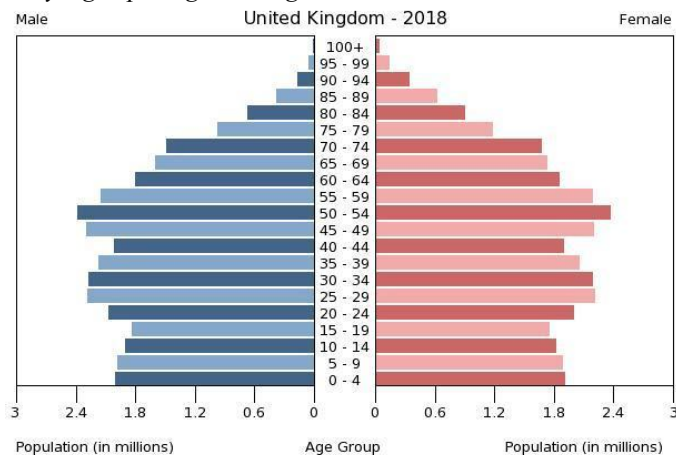
- Szebb, boldogabb jövő reménye

Kelet-Közép-Európa szemében, a történelmi háttér okán, a „Nyugat” sokáig a szabadságot, gazdagságot, boldogságot jelentette. 60 évvel ezelőtt például a ma jelenlévő nyitottság elképzelhetetlen lett volna Európában. A szabad mozgást és munkavállalást nem csak a törvényi keretek teremtik meg. A mai globalizált világban, hála a közlekedés fejlettségének a könnyű, gyors helyváltoztatás körülményei adottak, az információtechnológiának köszönhetően a kapcsolattartás az anyaországban maradt rokonokkal, ismerősökkel könnyebb, gyorsabb, olcsóbb. Ilyen körülmények esetén pedig vonzó egy jobb megélhetési, álláslehetőségekben bővelkedő helyen megvalósítani az elképzelt, kevesebb nehézséggel teli jövőt.

A Brexit népszavazás előzményének egyik kulcskérdése a bevándorlás volt. Becslések szerint, ha az Egyesült Királyságban a bevándorlás 1990-ben befagyasztásra került volna, úgy 2014-ben a gazdaság reál GDP-je 175 milliárd fonttal kevesebb volna. (Citi GPS, 2018) A beáramló új népesség ösztönzőleg hat bizonyos termékek és szolgáltatások előállítására. Ez új munkahelyeket teremthet a piacon, a különböző igények kiszolgálására. A fiatal, képzett munkaerő innovációkkal és újításokkal serkentő hatással van a gazdaságra.

Azonban a bevándorlásnak nemcsak a gazdasági hatásait tudjuk vizsgálni. Mint Európa országainak nagy része, az Egyesült Királyság is előregedő népességgel rendelkezik. Az előregedő tendencia megállítására a bevándorlás az egyik legjobb megoldás. A bevándorlók idővel családot alapítanak, gyermekeik lesznek. A korfán (5. ábra) jól látható, hogy az 1990-es évek óta először, az elmúlt 14 évben a születések száma újra növekszik. A 14 alatti gyermekek összlétszáma magasabb, mint a 15-19 korú tinédzsereké, vagy a 40-44 éves aktív korú népességé. Ez egyértelműen visszavezethető az 2. ábra bevándorlási adataira. Ez azzal magyarázható, hogy 2007-ben ugrásszerűen megnőtt az EU8 országokból érkező fiatal, de aktív korú népesség száma, és így gyermekeik már az Egyesült Királyságban születtek és nőttek fel.

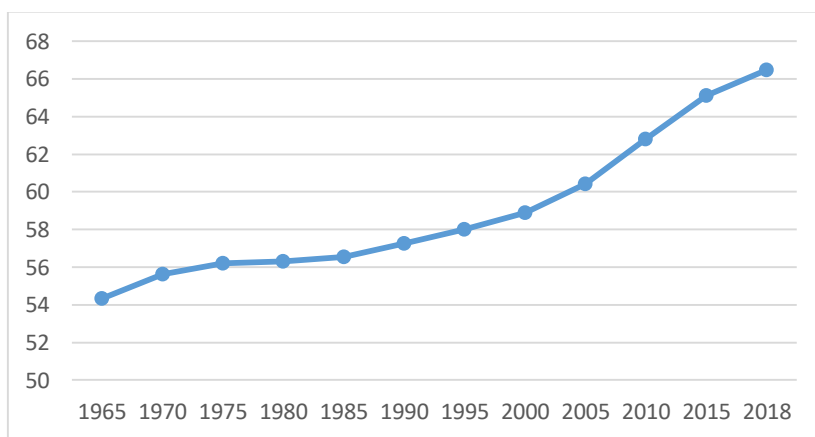
5. ábra
Az Egyesült Királyság népességének megoszlása, nemek és életkor szerint, millió fő (2018)

(Forrás: The World Factbook, 2018)

Ez a népességnövekedési görbén is jól látható (6. ábra) Amíg 1985 és 2005 között, húsz év alatt az Egyesült Királyság népessége megközelítőleg négy millió fővel növekedett (56,55 millió főről, 60,41 millió főre), addig 2005 és 2018 között, 13 év alatt 6 millió fővel emelkedett (60,41 főről 66,46 millió főre).

6. ábra
Az Egyesült Királyság népességének alakulása, millió fő (1965-2018)

(Forrás: saját szerkesztés az ONS adatai alapján, 2018)

Ebben a fejezetben úgy érzem kellő elméleti és statisztikai bizonyítást végeztem, amelyek ismerete fontos és szükséges volt ahhoz, hogy érthető legyen a népszavazás eredményéhez vezető út.

4.3.A Brexithez vezető út: a bevándorlás kérdése

Az Egyesült Királyság alapvetően az integráció bővítésében volt érdekelt. Ennek háttérében azonban a szorosabb integráció megfékezése állt. Így már az 1990-es években is támogatta a keleti irányú bővítést. Érdekes ellentmondás alakult ki ebből végül. A 2000-es

---

években két fontos bővítést élt meg az Unió. A bővítések által gyengült az UK szavazatainak és befolyásának súlya az uniós döntéshozatalban és a jogalkotásban. Továbbá, ezen országok számára megnyílt a lehetőség a szabad külföldi munkavállalásra, a korábbi fejezetben említett korlátozások mellett, mely főként a 2007-ben csatlakozó EU2 országok esetén érvényesült. 2013-ban, a brit sajtó egyre erősebben és negatív tekintetben helyezte fókuszba a Bulgáriából és Romániából érkező bevándorlókat. Így 2014-re, mire a hét év letelt, és teljeskörűen biztosítva lett ezen országokból is a szabad mozgás, a migráció okozta konfliktusok már túl erősen voltak jelen az országban. (Losoncz, 2017)

Nem mehetünk amellet a tény mellett sem, hogy a 2008-as gazdasági válság érzékenyen érintette az Egyesült Királyságot is. A válságkezelő programok keretében a segélyek és támogatások csökkentek, bizonyos esetekben a bevándorlókkal szemben kifejezetten szigorodtak. A támogatások csökkentése okán az addig segélyekből megélő és jóléti elvárásokhoz szokott brit állampolgárok egy rétege nehézségekkel szembesült. Annak érdekében, hogy segélyeiket továbbra is igényelhessék, rákényszerítették őket például részidős munkavállalásra. Az angol lakosság ekkor szembesült vele először igazán, hogy a külföldi munkaerő miatt már nehezebben tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Sokszor hátrányba vagy versenyhelyzetbe kerültek egyes pozíciók esetén. A 2010-es évek elején a nagyobb városokban, bizonyos szektorokban, mint a vendéglátás, kereskedelem, szolgáltatóipar, közszféra (oktatás, egészségügy, közművek), IT, sőt még a pénzügyi szektor esetén is a pozíciók nagy részében már külföldi munkavállalókat foglalkoztattak.

Az országban a 2010-es évek elejére egyre inkább felerősödött az euroszkeptikus vonal és a kilépést támogató hangok. David Cameron miniszterelnök 2013. január 23.-án tartotta meg „Bloomberg-beszédként”⁵⁰ elhíresült, a kormány európa-politikájának célirányairól, viszonyáról, jövőjéről tartott beszédét. A beszédben több helyen is utalást tett és maga is bevallja az ország „vonakodó” szerepét az integrációban, többek között az ország történelmi múltjára, szigetországi mivoltára és az emberek érzelmi oldalára is hivatkozva:

„I know that the United Kingdom is sometimes seen as an argumentative and rather strong-minded member of the family of European nations. And it's true that our geography has shaped our psychology. We have the character of an island nation – independent, forthright, passionate in defence of our sovereignty. We can no more change this British sensibility than we can drain the English Channel. And because of this sensibility, we come to the European Union with a frame of mind that is more practical than emotional.” (gov.uk, 2013)

---

⁵⁰ A Bloomberg cégcsoport épületében adta elő, innen ered a név

---

A beszédben három problémát emelt ki az EU működése kapcsán: az euróövezet válságának következményeit, az európai versenyképesség problémáját, illetve az EU és a polgárok között egyre mélyülő szakadékot. A miniszterelnök öt elvet jelölt ki a változtatások terén: a versenyképesség növelése, a rugalmasság, a kompetenciák visszazármaztatása a tagállamokhoz, a demokratikus elszámoltathatóság és a méltányosság. Beszédében ígéretet tett arra, hogy ha a 2015-ös választásokat újfent a Konzervatív Párt nyeri, úgy népszavazást kezdeményez a megváltozott viszonyok kapcsán. A népszavazás ígérete leginkább a párton belüli euroszkeptikus csoportosulások felé tett stabilizációs törekvés volt a belpolitikai helyzet oldása végett, azonban elköteleződést is jelentett a jövőre nézve. (Gálik, 2014)

A 2014 májusi európai parlamenti választások eredménye felforgatta a közéletet, ugyanis a legtöbb szavazatot és így képviselői helyet, megelőzve a Munkáspártot és a Konzervatív Pártot, a Nigel Farage által vezetett, keményen euroszkeptikus, populista retorikájú Egyesült Királyság Függetlenségi Párt (UKIP) szerezte meg. A sok esetben harsány megnyilvánulását, szélsőséges ideológiáját, idegengyűlölettől sem mentes Párt és vezetője, kampányának központjába az Európai Unióból való kilépést és a bevándorlás kérdését állította. A Konzervatív Párt a 2015-ös választások előtt így kihívásokkal szembesült az UKIP megerősödött jelenléte és a szavazók UKIP-től való visszacsábítása terén. (Gálik, 2017)

A Konzervatív Párt 2015-ben meglepő fölényrel nyerte meg a választásokat, ráadásul koalíciós kormányalakítási helyzetbe sem került, a Liberális Demokraták súlyos veresége okán. Az UKIP bár hiába könyvelt el egyértelmű sikereket egy évvel korábban az európai parlamenti választások során, a többségi választási rendszeren alapuló országos választás főképp a nagy pártoknak kedvez, így ezen a választáson csúfos vereséget szenvedett, és mindössze egy képviselői helyet szerzett az Alsóházban. David Cameron így olyan helyzetbe került, hogy korábban tett ígéreteit megvalósítani volt szükséges. Az EU megújításáról szóló tárgyalások és legkésőbb 2017 végéig tartandó, a brit-EU tagságról szóló népszavazás tervezete bekerült a kormány hivatalos programjába. 2015. november 10.-én, a Chatham House-ban tartotta beszédét az újratárgyalási folyamat első lépéseként⁵¹. (Losoncz, 2017) A beszéddel egyidőben Donald Tusknak, az Európai Tanács elnökének is megküldte hivatalos levélben az UK és EU közötti kapcsolatok újratárgyalásának kérelme, illetve az UK kívánságainak részletezése négy területen:

- *“az egységes piachoz való korlátozásmentes hozzáférés biztosítása az Egyesült Királyság és a többi nem euróövezet ország számára,*
- *a versenyképesség fokozása*

---

⁵¹ Prime Minister's speech on Europe (gov.uk, 2015)

-
- az egyre szorosabb egységből való kimaradás és a nemzetállami parlamentek szerepének erősítése
  - az Európai Unióból érkező bevándorlókkal szembeni jóléti szolgáltatások korlátozása” (Gálik, 2017)

Az Egyesült Királyság azonban a levélben nem igazán a reformokra összpontosított, mintegy tárgyalóképességet mutatva, hanem engedményeket kért, annak érdekében, hogy az EU-n belüli maradáshoz pozícióját szavatolni tudja.

A négy terület bár mind fontos, ezen dolgozat és fejezet témájából adódóan kifejezetten a bevándorlás kérdésére kívánok jelenleg összpontosítani. Ahogy azt az előző fejezetben is láthattuk, az Egyesült Királyság életében sosem voltak idegenek a bevándorlók a gyarmati múlt okán. Azonban az integráció bővítésével és a szabad mozgás jogával az EU, és így az UK munkaerőpiaca is kevesebb, mint 20 év alatt hatalmas mértékű munkaerőpiacon jelentkező sokkot szenvedett el, amit a 2008-as válság is tovább erősített. Mivel a 2004-es és 2007-es csatlakozás főként kelet-közép-európai munkavállalók tömeges megjelenését jelentette az UK-ban, az országban jelenlévő egyéb problémák kapcsán jó céltáblának minősült a kelet-európai bevándorlókat és így közvetve az Uniót hibáztatni. Érdekesség, hogy 2013-ban felerősödtek a bulvársajtóban azok a negatív, sztereotíp hangok, amik a romániai és bulgáriai tömeges bevándorlás rémképét helyezték a közvélemény figyelmébe, pedig akkor még nem is volt biztosítva számukra a hét év lejárt utáni korlátlan mozgás. Ekkoriban, a 2008-as válság utóhatásaként, inkább a spanyol, olasz és portugál bevándorlók száma volt magasabb. A 2. ábra azt mutatja, hogy amíg 2013-ban az EU2 országokból (zöld vonal) csupán 25 ezer bevándorló érkezett az UK-ba, addig az EU14 országokból (kék vonal) több mint a négyszerese, 104 ezer fő. Egy 2014-ben végzett felmérés alapján a közvélemény szerint a romániai bevándorlók 43%-ban negatívan járultak hozzá a brit élethez (Statista, 2014), szemben a lengyelek jelenlétével, akiknek viszont ugyanezen kérdés esetén 44%-ban pozitív volt a megítélésük. (Statista, 2014) Ráadásul kevés szó esett a magasan képzett, felsőfokú végzettséggel rendelkező uniós munkavállalókról, akik foglalkoztatottsága magas, és szociális támogatásokat nem, vagy csak alig vesznek igénybe. Amíg 2007-2008-ban a magasan képzett uniós bevándorlók aránya 27% volt, ez az arány 2011-2012-re 44%-ra emelkedett. (Andor, 2014)

A harmadik országbeli polgárok bevándorlása kapcsán az Egyesült Királyság opt-out joggal rendelkezik. (4.1 fejezet) Javaslati így leginkább a szabad mozgás kapcsán voltak kritikusak. A szabad mozgás, mint ahogy azt az ezzel kapcsolatos 3.2 fejezetben is kifejtettem, az Unió egységes, belső piacának egyik alapelve. Az egyik brit javaslat ugyanis az újonnan az

---

Unióba belépő országok gazdasági erejét kötötte volna a szabad munkaerőáramláshoz addig, amíg el nem ér adott ország egy meghatározott szintet. A javaslat nagy ellenállásba ütközött, jogosan. Másik kívánsága az volt, hogy az uniós munkavállalók legalább négy évig legális, bejelentett és folyamatos munkaviszony igazolását követően vehessék igénybe teljes mértékben a szociális ellátórendszert vagy bizonyos meghatározott szociális juttatásokat, mint a lakhatási támogatás, vagy családi pótlék. Ez a feltétel az EU és a közösségi jogban meghatározottak szerint nem volt elfogadható, ráadásul diszkriminatív formát hordozott. (Losoncz, 2017) Tanulmányok bizonyítják ugyanis (3. táblázat), hogy az uniós munkavállalók fiatalabbak, képzettebbek, 43%-nak van valamilyen felsőfokú végzettsége, szemben a brit állampolgárokkal, akiknek csupán 23%-a rendelkezik végzettséggel. Az uniós munkavállalók nagyobb valószínűséggel munkavállalás miatt mennek az Egyesült Királyságba, és kevésbé valószínű, hogy szociális támogatásért folyamodjanak, ellenben a brit polgárokkal. (Centre for Economic Performance, 2016)

Az Egyesült Királyság és az Európai Unió között a tárgyalások eredményeképp 2016. február 19.-én elfogadásra került a határozat az új viszony és az UK-ra vonatkozó változtatások tekintetében. Vitás fejezet volt a határozatban a szabad munkavállalást és szociális ellátást érintő fejezet. Az Egyesült Királyság ugyanis nem egy esetben került már korábban is kötelezettségzegési eljárások alá az uniós munkavállalók jogainak megsértése kapcsán, például lakhatási támogatás, vagy egyéb szociális ellátáshoz való hozzáférés eltérő kezelése kapcsán. (Andor, 2014) Az Unió elismerte, hogy a tagállamok szociális ellátórendszerei között az eltéréseket és különbségeket figyelembe kell venni. Ezért bizonyos vészhelyzeti mechanizmusok és meghatározott mértékű korlátozások elfogadását engedélyezte a határozatban. Azonban ezek az engedmények nem voltak kellően elegendők és megfelelőek a kilépéspártiak számára, a közvélemény számára pedig, nyelvezete miatt nem teljesen közérthető. A megállapodás így különösebben nem járult hozzá pozitív módon a népszavazás maradéspárti támogatók növekedéséhez. A határozat egyébként nem is hatályosult, pedig rendkívül sok kedvezményben részesítette volna az UK-t az egyoldalú engedmények által, bár így még inkább megerősítette volna az ország különutas jellegét. (Gálik, 2017)

A népszavazás dátumának bejelentésére, négy hónappal a népszavazás előtt, végül 2016. február 20-án került sor. A népszavazás törvényi keretét az Európai Unió népszavazási törvény 2015⁵² adta. A törvény nem írt elő a parlament felé bárminemű kötelezettséget a népszavazás eredménye kapcsán, alapvetően vélemény-nyilvánítónak volt tekinthető. A népszavazáson résztvevőknek egyetlen kérdésre kellett választ adniuk, melyre könnyű egyértelműen

---

⁵² European Union Referendum Act 2015 (legislation.gov.uk, 2015)

---

válaszolni: *Akarja-e, hogy az Egyesült Királyság az Európai Unió tagja maradjon, vagy hagyja el az Európai Uniót?* (Gálík, 2017)

A kampány 2016. április 16-án kezdődött. A kormány tagjai szabadon választhattak a bent maradás vagy kilépés melletti pártolásban. Részletesebben nem kívánok foglalkozni az egyes kampánycsoportok munkájával. A dolgozat témája kapcsán azonban elkerülhetetlen a népszavazás mögött álló indokok és érvek, különös tekintettel a bevándorlás kérdése, mely központi helyet foglalt el a kilépéspárti kampánycsoportok érvei között. Két fontos, jól megszervezett és átgondoltan kialakított kilépéspárti csoport emelhető ki, amelyek hatékony szavazótoborzást végeztek: a hivatalos "Vote Leave", illetve az UKIP által alapított "Leave. EU". Fontos kilépéspárti politikusok, akik karakteres személyiségükkel is hozzájárultak a kilépéspárti kampányokhoz többek között a korábban már többször említett Nigel Farage, az UKIP vezetője, Michael Gove, Igazságügyi Miniszter, és Boris Johnson, volt londoni polgármester volt, aki különösen jelentős és meghatározó szereppel bírt a kampány során. A kilépést támogatók hangzatos kulcsfogalmakkal és figyelemfelhívó, azonban racionálisnak nem tekinthető, érvekkel nem kellően alátámasztott, vitatható valóságtartalmú indokokkal próbálták a szavazókat a kilépés felé terelni. A kampány központi eleme volt a bevándorlás kérdése, az ország szuverenitása, a brit szociális ellátórendszer, és Törökország uniós csatlakozása. Brüsszel és az Unió, mint ellenség lett beállítva, és félrevezetésként olyan kijelentéseket tettek, hogy az uniós jogszabályok kényszer miatt lettek bevezetve az Egyesült Királyságban, továbbá, hogy az Unió egyébként is milyen "drága" dolog, és azokat az összegeket inkább a szociális ellátásba kellene fektetni. A menekültek és az uniós bevándorlók teljes mértékben egy szinten lettek emlegetve. A kilépéspártiak egyik fő érvei között szerepelt a brit munkahelyek védelme a szabad munkaerőáramlás kárára és ezzel kapcsolatosan a szociális rendszeren élőködő uniós munkavállalók általi „fenyegetés”. Az euroszeptikusok a közvéleményt polarizálták a migráció kérdésében, nyomást gyakorolva a társadalomra, a kormányokra és az Európai Unióra. A kilépéspártiak azonban valódi, szakmai és megalapozott háttérrel állításaik mögé nem helyeztek, hiába cáfolták azt meg adott esetben a maradéspárti kampánycsoportok, vagy illetékes statisztikai hivatalok. A bulvármédia és a modern kommunikációs eszközök jelenléte és tevékenysége is erősen jelen volt a kampányban, melyet szintén a kilépéspártiak használtak fel hatékonyan, építve a közvélemény uniós tudatlanságára, tették mindezt minden szakmai megalapozottságot nélkülözve. A közösségi portálokon a Cambridge Analytica nevű cég a felhasználókat célozta, hamis reklámokkal manipulálta, mely egyébként a későbbiek során súlyos botrányt is okozott. A kilépéspártiak egyszerű, rövid, könnyen érthető, azonban erősen túlfűtött, érzelmekre ható retorikájával és

---

kampányszövegeivel befogadást találtak az alapvetően frusztrált társadalomban. A brit társadalomban ugyanis továbbra is mélyen gyökereztek a korábbi fejezetekben is említett jellemzők, mint a történelmi múlt, irodalmi-nagyhatalmi ország jelleg, szigetországi-szuverén nép, és alapvető tudatlanság az Unió működésével kapcsolatban, különösképpen a vidékiek, képzetlenek és idősök körében. Azonban nem mehetünk el amellett, hogy azért az országban negatív tényezők is jelen voltak, mivel valóban problémák voltak megfigyelhetők az egyre növekvő jövedelemkülönbségek, pénzügyi bizonytalanság, a szociális biztonság és oktatásügy terén. Ezen tényezők a maguk módján jogosan felhozható körülmények voltak. (Losoncz, 2017)

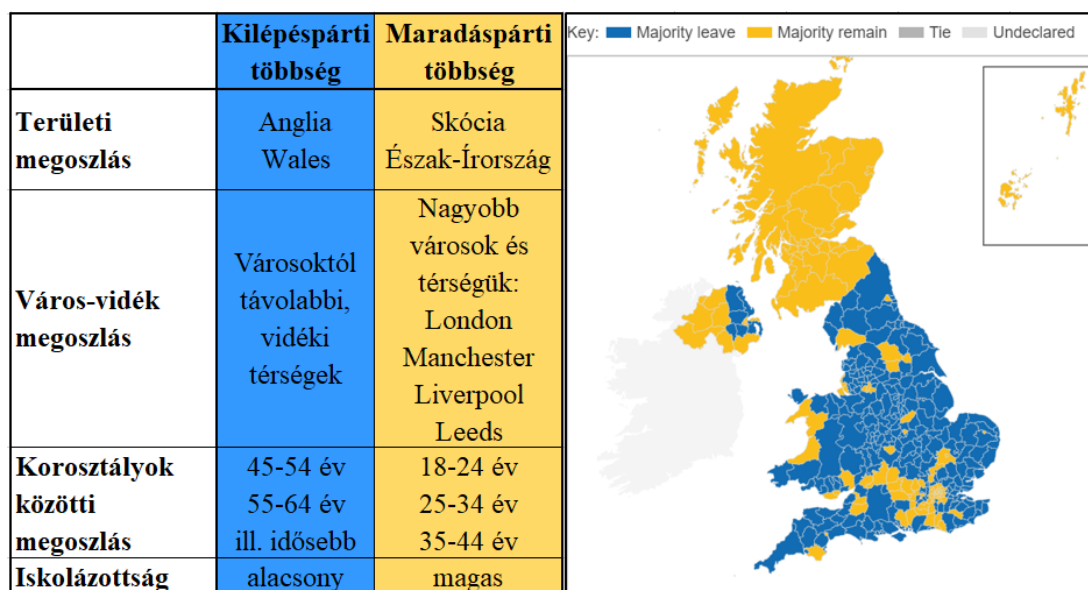
A következtetéseket levonva látható tehát, és magam is osztom azt a véleményt, hogy a hiba volt egy olyan összetett, sokrétű nemzetközi kapcsolatokat érintő kérdésben, mint az Egyesült Királyság tagsága az Európai Unióban, jövőbeni, alaposan megtervezett stratégia nélkül a népszavazást, mint a közvetlen demokrácia eszközt használni.

5. A BREXIT NÉPSZAVAZÁS KÖVETKEZMÉNYEI ÉS HATÁSAI

A népszavazásra 2016. június 23-án került sor. 72,2% részvételi arány mellett, amely kimagaslónak tekinthető, 51,9% az EU elhagyása mellett, 48,1% pedig az EU-ban maradás mellett szavazott. Az eredmény a korábbi felmérések kapcsán meglepetést okozott nemcsak a brit politikusoknak, de Európának is. Az eredmények éles különbségeket mutattak az országon belül, mind földrajzi elhelyezkedés, város-vidék, korosztály, végzettség tekintetében. (7. ábra)

7. ábra

A Brexit népszavazás eredményének területi megoszlása (2016)

(Saját szerkesztés a BBC adatai alapján, 2016)

A brit politikusokat felkészületlenül érte az eredmény. David Cameron a népszavazás másnapján lemondott, helyébe miniszterelnökként három héttel később Theresa May lépett. A brit pénzügyi piacot, a tőzsdét, a font árfolyamát rögtön negatívan érintette az eredmény. Súlyos következmény, hogy a szavazás egy megosztott országot is eredményezett. Skócia és Észak-Írország ugyanis a szavazást követően esetleges kiválását helyezte kilátásba az Egyesült Királyságból, mely érzékenyen érintette az ország amúgy is meggyengült politikai és gazdasági súlyát. A bizonytalanság lett az úr minden szempontból.

Az Európai Unióban az EUSz 50. cikke rendelkezik a kilépés lehetőségéről:

„(1) Saját alkotmányos követelményeivel összhangban a tagállamok bármelyike úgy határozhat, hogy kilép az Unióból.

(3) A kilépésről rendelkező megállapodás hatálybalépésének időpontjától, illetve ennek hiányában a (2) bekezdésben említett bejelentéstől számított két év elteltével a Szerződések az érintett államra többé nem alkalmazhatók, kivéve ha az Európai Tanács az érintett

---

tagállammal egyetértésben ennek a határidőnek a meghosszabbításáról egyhangúlag határoz.” (EUR-Lex, 2019)

Az 50. cikk szerinti kilépési eljárás hivatalosan 2017. március 29-én indult meg, amikor az Egyesült Királyság bejelentette az Európai Tanácsnak, hogy az Európai Unióból kilépni szándékozik. A cikk szerint az Egyesült Királyságnak így 2 év állt rendelkezésére, hogy kilépési megállapodást kössön az EU-val. A tárgyalások 2017. június 19-én kezdődtek meg és végül 2018. december 8.-án született meg a megállapodás a legfontosabb kilépési felételekről. Azonban az úgynevezett „brexitmegállapodást” a brit parlament alsóháza, a két éves kilépési határidő végéig kétszer, 2019. január 15-én, illetve 2019. március 14-én elutasította. A kilépési határidő közelsége miatt a kormányfő, Theresa May a második elutasítást követően a halasztást kérte, de időközben, 2019. március 29-én az alsóház harmadszorra is elutasította a megállapodást, így az EU április 12-ig adott lehetőséget a briteknek a döntésre. A 2019. április 10-i uniós csúcstalálkozón végül 2019. október 31.-ig adtak végső haladékat az Egyesült Királyságnak, rugalmas módon, de együttműködő hozzáállás tanúsítása mellett. Ha a megállapodás elfogadásra kerül a brit parlamentben, akkor akár ezen határidő előtt is kiléphetnek az Unióból, ha azonban ezt nem teszik meg 2019. május 22.-ig, akkor európai parlamenti választásokat kell tartaniuk.

Magáról a népszavazásról, különböző aspektusok tekintetében a hatásairól, a kilépési megállapodásról, lehetséges jövőbeli kapcsolatokról rendkívül részletes elemzéseket lehet írni. Azonban ezen dolgozatban céloim kifejezetten a kelet-közép-európai uniós tagországok állampolgárainak migrációra gyakorolt hatását és várható következményeket megvizsgálni, illetve az Egyesült Királyságban élő uniós polgárok jövőjével kapcsolatos kilépés esetén alkalmazandó szabályozást bemutatni.

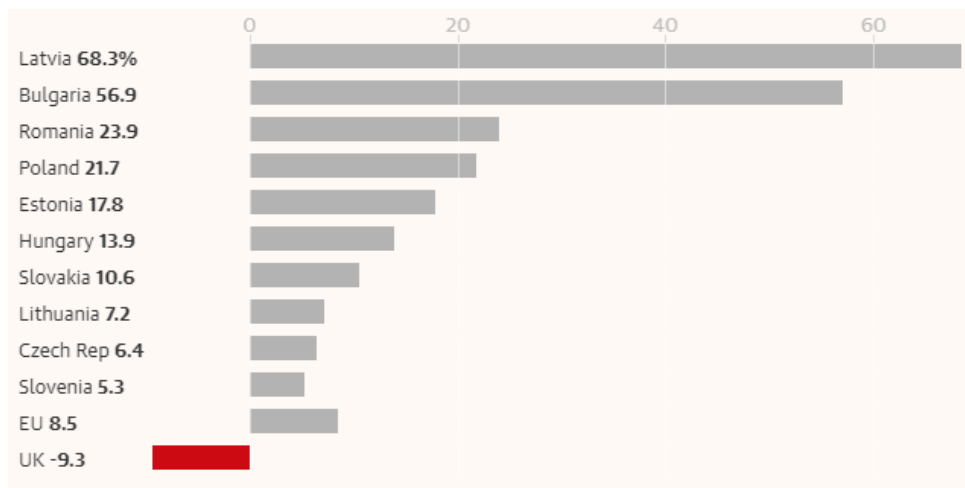
5.1. A Brexit hatásai a bevándorlásra

A Brexit népszavazás egyik kulcskérdése a bevándorlás volt. A népszavazást és eredményét követően a népszavazás előtt az Egyesült Királyságban élő vagy a népszavazás után immigrálni szándékozó uniós polgárok tartózkodási és munkavállalási jogait a bizonytalanság helyzete vette körül. Bár feltételezések irányultak arra, hogy a népszavazás után, de még a szabályozás módosulása előtt megnövekszik a bevándorlók száma, ám ennek épp az ellenkezője történt, sőt. A foglalkoztatottság növekedése már a népszavazás előtt is lassulni kezdett. Egyrészt 2014-ben feloldódtak a korlátozások az EU2 országok bevándorlói felé, és ezen országokból így két év alatt időközben jelentősen csökkent a bevándorlás mértéke. Másrészt az EU8 és EU2 országok gazdasága a 2008-as pénzügyi válságot követően, az

Uniónak is köszönhetően, felzárkózást mutatott, mely a reálbérnövekedésben is pozitív növekedést eredményezett. (8. ábra) Ez különösen az EU2 országokban volt jelentős (Bulgária 56,9%, Románia 23,9%), az EU8 országok esetén pedig Lettország (68,3%), Lengyelország (21,7%), illetve Észtország (17,8%) esetében volt számottevő. Az Egyesült Királyságban azonban 9,3%-os csökkenést mutattak az átlagos reálbérek, így összességében jelentősen mérséklődtek a KKE országok és az UK közötti bérkülönbségek. (Partington, 2019)

8. ábra

Átlagos reálbér-változások az EU-ban és egyes uniós országokban a 2008-as válságot követően (2016)

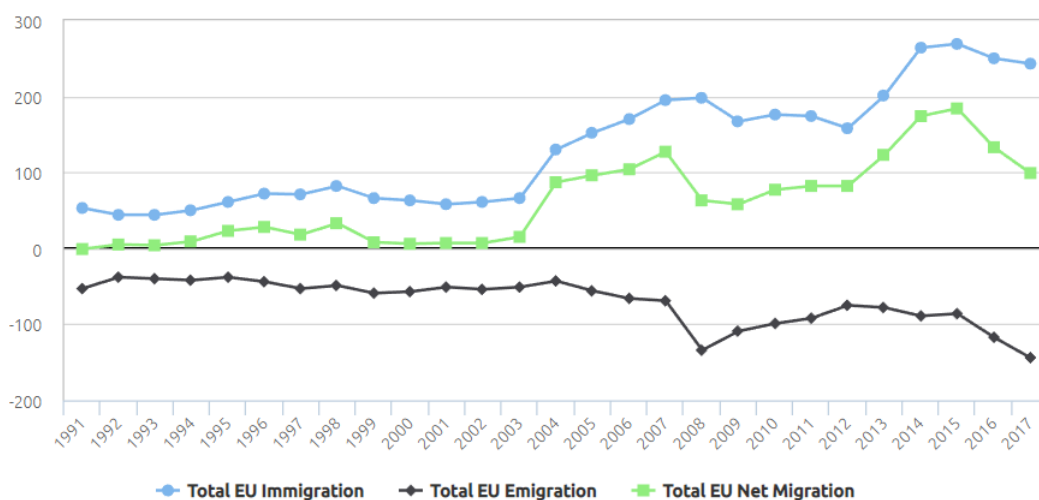

(Forrás: The Guardian, 2019)

A népszavazást követően egyes uniós, vagy magánvállalkozások, bizonyos régiókban és szektorokban megkezdték az országból cégek kivonását, vagy azok leépítését. Társadalmi szempontból pedig nem mehetünk el a kialakult nagyfokú idegenellenesség mellett sem. A fenti tényezők tekintetében a népszavazást követő másfél évben, 2017 végére, az uniós államaiból az Egyesült Királyságba irányuló bevándorlás több mint tízezer fővel csökkent. (9. ábra) Amíg 2015-ben 269 ezer uniós bevándorló érkezett, addig 2017-ben 243 ezer. (kék vonal) Az erős növekedés azonban főképp az Egyesült Királyságot elhagyó uniós polgárok számában következett be. 2015-ben 86 ezer uniós állampolgár hagyta el az UK-t, 2017-re ez a szám 144 ezer főre emelkedett (fekete vonal). Ekkora mértékű elvándorlási létszám azelőtt csak a 2008-as válság idején volt (134 ezer fő). Összességében tehát, az Egyesült Királyság nettó migrációja, 2015 után és főképp a 2016-os referendumot követően, erős csökkenési tendenciába kezdett.(zöld vonal)

9. ábra

Az Egyesült Királyság bevándorlási, elvándorlási, és nettó migrációs adatai uniós állampolgárok esetén, ezer fő (1991-2017)

(Forrás: Migration Watch UK, 2019)

A 2018-as év, bizonyos tekintetben, további csökkenést eredményezett az Egyesült Királyság nettó migrációja kapcsán. (5. táblázat) A harmadik országokból érkező migránsok bevándorlása hosszú éveken át alapvetően stabil volt, azonban 2004 óta nem tapasztalt méreteket öltött, nettó 261 ezer fővel járultak hozzá az UK népességéhez. Az uniós országokból összesen 202 ezren érkeztek 2018. szeptemberéig az Egyesült Királyságba, azonban növekedett az elvándorlás mértéke is (145 ezer fő). Ennek tekintetében bár a nettó migráció tovább növelte a brit népességet (57 ezer fővel), viszont olyan alacsony szintre esett, ami 2009 óta nem volt megfigyelhető. Ez főként az EU8 országok állampolgárainak UK-ból történő további elvándorlásának köszönhető. A KKE uniós állampolgárok ugyanis 2018-ban többen távoztak az UK-ból (53 ezer fő), mint érkeztek (38 ezer fő). (ONS, 2019)

5. táblázat

Az Egyesült Királyság bevándorlási, elvándorlási, és nettó migrációs adatai, ezer fő (2018. III. negyedév vége⁵³)

	Bevándorlás	Kivándorlás	Nettó migráció
Összesen	627	345	283
Brit állampolgár	85	121	-35
EU állampolgár	202	145	57
(ebből) EU14	107	73	34
(ebből) EU8	38	53	-15
(ebből) EU2	53	15	38
Harmadik országbeli állampolgár	340	79	261

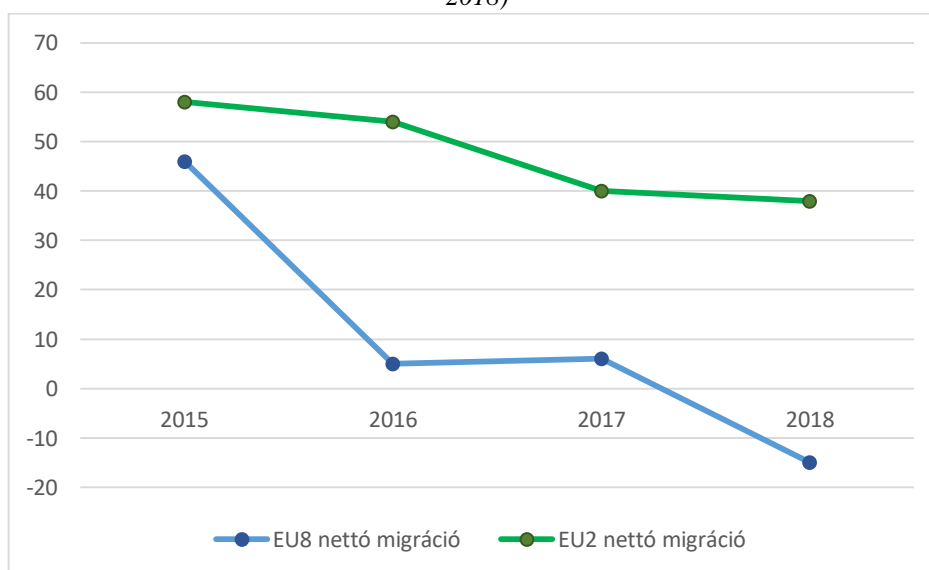
(Forrás: saját szerkesztés az ONS adatai alapján, 2019)

⁵³ adatok 2018. szeptember végéig

2016-ban, a Brexit kapmány Vote Leave kampánycsoportjának egyik kulcsmondata az alábbi volt: *“Take back control”*, azaz vegyük vissza az irányítást/ellenőrzést. Egy, a szavazás napján készült közvéleménykutatás során 12 ezer szavazót kérdeztek arról, hogy döntéshozatalukkor mi volt a fő motivációjuk a távozásra történő szavazáskor. A megkérdezettek 49%-nak elsődleges motivációja szerint a döntéshozatali irányítást az EU-ból az UK-ba kell visszahelyezni, 33%-uk szerint a bevándorlás ellenőrzésének visszanyerése kapcsán döntött a távozás mellett. (Lord Ashcroft, 2016) Theresa May 2017 májusában azt az ígéretet tette, hogy a Konzervatív Párt törekedni fog arra, hogy az éves nettó migrációt 100 ezer fő alá szorítsa, utalva ezzel a Párt korábbi, 2010-es programterveire. Ezzel szemben, bár az uniós országokból érkező állampolgárok a Brexit hatásaként csökkenő mértékben, csupán 57 ezer fővel járultak hozzá 2018-ban a brit népességhez, addig a nem uniós külföldi állampolgárok nettó migrációjában a referendum óta évente növekedés tapasztalható és 2018-ban több mint 260 ezer fővel növelték a brit lakosság számát. Egy 2018 december végi statisztika szerint körülbelül 2,27 millió uniós állampolgár dolgozott az Egyesült Királyságban, 61 ezer fővel kevesebb, mint a megelőző évben. Ellentétben, a harmadik országból származó munkavállalók 1,29 millióan voltak, 130 ezer fővel többen, mint 2017-ben. (ONS, 2019)

A fenti statisztikák alapján azt a következtetést tudom levonni, hogy a 2016-os Brexit népszavazás egyértelműen negatív hatással volt az Egyesült Királyság nettó migrációjára az uniós állampolgárok, különös tekintettel a kelet-európai uniós országok polgárai tekintetében. (10. ábra)

10. ábra
Az Egyesült Királyság nettó migrációjának alakulása az EU8 és EU2 országok tekintetében, ezer fő (2015-2018)

(Forrás: saját szerkesztés az ONS adatai alapján, 2019)

Politikai és gazdasági okokból a kelet-közép-európai országok fontos partnerként tekintenek az Egyesült Királyságra. Az Egyesült Királyság az egyik legnagyobb támogatója volt a 90-es évek elején a keleti bővítésnek. A jövőbeli kapcsolatok szempontjából támogatnák, hogy az UK a belső piac részese maradjon, ha továbbra is biztosítja a szabad mozgás alapelvét, illetve az Egyesült Királyságban élő KKE állampolgárok munkavállalási, tartózkodási, és szociális ellátáshoz való hozzáférési jogait megfelelő mértékben tiszteletben tartja. Ahogy azt a korábbi statisztikák alapján is láttuk, az UK-ban ugyanis sok százezren dolgoznak ezen országokból származó polgárok. Milliós értékű hazautalásaikkal pozitívan járulnak hozzá az otthon maradtak életszínvonalához és a KKE országok gazdasági növekedésének alakulásához. Azonban láthattuk, a Brexitet követően a bizonytalanság, illetve a várható szigorítások kapcsán sok uniós munkavállaló indult haza anyaországába, kihívást okozva ezzel a kelet-közép-európai térség országainak. (Tálas et al., 2016)

Az uniós belső migrációnak és a szabad munkaerő-áramlásnak azonban rendkívül fontos szerepe van a brit gazdaság életében. A csökkenő bevándorlás és a növekvő elvándorlás miatt bizonyos szektorok jelentős munkaerőhiánnyal fognak szembesülni a jövőben, akár a szakmunkás, vagy magasan képzett munkaerő tekintetében.

A legérzékenyebben az alábbi szektorokat érintheti a szabad-munkaerő korlátozása:

- Építőipar: A bevándorló EU-állampolgárok pozitívan járulnak hozzá a lakhatási lehetőségekhez és az infrastruktúra fejlesztéséhez. A legnagyobb mértékben Londont érinti, már jelenleg is a munkaerőhiány a szektorban.
- Agrárszektor, mezőgazdaság: A szektor erősen támaszkodik az állandó és szezonális munkaerőre. Ha nem lesz aki, betakarítja a termést, az elindíthatja az élelmiszerárak növekedését.
- Feldolgozóipar: A teljes szektor körülbelül 40%-ban uniós munkavállalókra támaszkodik, így a munkaerőhiány érzékenyen érintené a szektor működését, éves teljesítményét és bevételeit is.
- Vendéglátás: A szektorban dolgozó körülbelül hárommillió munkavállalóból 750 ezer nem brit EU-állampolgár. A kiszolgáló személyzet, a takarító személyzet és a szakácsok nagy hányada érkezik valamelyik EU-tagállamból. A szolgáltatás minőségét és bevételeit érzékenyen érintheti a munkaerőhiány.
- Közszolgáltatások: A szektorban, mely magában foglalja az egészségügyet, oktatást és közigazgatást, a nyugat-európai uniós munkavállalók (EU14) egynegyede dolgozik. A Brexit legnagyobb vesztese a szektoron belül az egészségügy, amely az Egyesült Királyságban folyamatos munkaerőhiánnyal szenvedett, már a referendum előtt is. Az

---

orvosok, ápolók, szociális munkások számának erőteljes visszaesése a brit egészségügyi rendszer (NHS⁵⁴) működését veszélyezteti. Az NHS-nél körülbelül 55 ezer uniós állampolgár dolgozik, ami az egészségügyben dolgozók 10%-át teszi ki. Elvesztésükkel az UK-ban romlik a szolgáltatás minősége, és pótlásukat csak hosszú évek magas költségei mellett tudná az ország saját maga megteremteni.

- Pénzügyi szektor: Nagy pénzügyi vállalatok, bankok, biztosítók kényszerülnek székhelyüket Európában belül máshová helyezni, így elesnek a szakképzett, sok esetben brit munkavállalóktól is, akik nem tudnak együtt költözni a munkáltatókkal.

(Vermaas-Ziegler, 2017)

A munkaerőhiány már most számottevő a szigetországban, különösen a kereskedelem, vendéglátóipar, egészségügy és építőipar terén. pedig hivatalosan még el sem hagyta az Uniót. De pont a bizonytalan légkör az, ami tovább nehezíti azt, hogy a betöltetlen állásokba uniós állampolgárokat csábítsanak. Az Egyesült Királyság bár rövidtávon lehetséges, hogy csak pótlólagos költségekkel szembesül, azonban hosszú távon a bevándorlás visszaesése komoly problémákat okozhat a munkaerőpiacon, létszám, szakképzettség tekintetében, mely negatívan érintheti a termelékenységet és a gazdasági növekedést is.

5.2. Uniós polgárok tartózkodási és bevándorlási jogai a kilépést követően

A bevándorlás a Brexit népszavazás egyik kiemelt kérdése volt. A brit kormány nem titkolta azon szándékát, hogy kontrollált módon szigorítani kívánja az eddigi liberalizált bevándorlási rendszerét. Viszont igyekeztek már az Egyesült Királyságban élő uniós polgárokat biztosítani afelől, hogy jogaikban nem fognak sérülést szenvedni. Azonban a kérdést és a feladatokat gyakorlati megvalósítását sokáig a sokáig a bizonytalanság határozta meg. Azt, hogy pontosan hogy nézne ki az új bevándorlási rendszer, 2018 decemberéig hosszú tárgyalási folyamat előzte meg. A britek sokáig azon az állásponton voltak, hogy az UK csak viszonyossági alapon biztosítja az országban élő uniós polgárok eddigi jogállását, azaz elvárja az uniós tagállamoktól is, hogy hasonló módon járjanak el a brit állampolgárok esetén. Mindkét fél érdeke az, hogy a területén élő állampolgárok tartózkodási és munkavállalói jogai ne sérüljenek. Továbbá, a briteknek céljuk egy olyan fenntartható és ellenőrizhető bevándorlási rendszer bevezetése, mely, bár lehetővé teszi az ellenőrzést, és bizonyos kritériumokat támaszt a bevándorláshoz, de továbbra is vonzerővel bír a képzett uniós munkavállalók szemében. (Losoncz, 2017) A

---

⁵⁴ National Health Service

---

következőkben ezt a két rendszert szeretném röviden, a legfontosabb szempontokat vázolva bemutatni.

Azon EU-, EGT-polgár⁵⁵, vagy svájci állampolgárok (röviden polgárok) és családtagjaik, akik 2019. április 13 előtt az Egyesült Királyságban éltek, és állandó tartózkodási engedéllyel nem rendelkeznek, kérelmet nyújthatnak be letelepedési jogállás megszerzésének érdekében. A kérelmeket 2019. márciusától online illetve mobiltelefonos applikáción keresztül is elérhető Unió Polgárok Letelepedési Rendszerében (Rendszer)⁵⁶ lehet benyújtani. Bár márciusban 65 font illetéket kellett fizetni a kérelem benyújtásakor, a Rendszert azóta ingyenessé tették, a korábban befizetett illetékek visszaigényelhetők. A kérelem benyújtási határideje 2021. június 30-a, ha azonban az UK megállapodás nélkül lép ki az Unióból, a határidő 2020. december 31-ig kitolódik. A jogállást nem a kérelmező választja, az engedély az alapján kerül kiadásra, hogy a polgár mióta élt és dolgozott az Egyesült Királyságban. Letelepített jogállást⁵⁷ szerezhetnek azon polgárok, akik 2020. december 31. előtt (megállapodás nélküli kilépés esetén 2019. április 13. előtt) 5 évig megszakítás nélkül⁵⁸ az UK-ban éltek. Ha a kérelem benyújtásakor még nem érte el a polgár a megszakítás nélküli 5 éves periódust, akkor előzetesen letelepedett jogállást⁵⁹ szerezhet, és azután az 5 év leteltével letelepedett jogállásért folyamodhat. A két jogállás esetén a polgároknak jogukban áll, az UK-ban dolgozni, tanulmányokat folytatni, szociális ellátást és támogatásokat igénybe venni és szabadon átkelni az Egyesült Királyság határán. A rendszer lehetőséget biztosít, megfelelő igazolások bemutatása mellett, a családtagok⁶⁰ kérelmének benyújtására, jogállás megszerzésére, érdekükben való jelentkezéssel. A rendszer továbbá részletesen figyelembe veszi többek között:

- különböző állampolgárok jogait a meghatározott kitételek mellett (ha nem EU, EGT, vagy svájci állampolgár),
- korábbi Egyesült Királyságban élő EU, EGT, vagy svájci állampolgár családi viszonyát (pl., válás, halál),
- Egyesült Királyságban folytatott tanulmányokat,
- a határ menti ingázókat,
- gondozókat és gondozottakat,
- egyéb kivételeket és eseteket.

(gov.uk, 2019)

---

⁵⁵ EU tagországok és Izland, Liechtenstein, Norvégia

⁵⁶ EU Settlement Scheme (gov.uk, 2019)

⁵⁷ settled status

⁵⁸ egymást követő 5 évben 12 havonta legalább 6 hónapig megszakítás nélkül

⁵⁹ pre-settled status

⁶⁰ házastárs, bejegyzett élettárs, 21. életévét be nem töltött gyermek, unoka, vagy dédunoka

---

2019. április végéig már több mint 600 ezer uniós polgár nyújtotta be kérelmét a rendszerbe. (The Guardian, 2019)

Az Egyesült Királyságba történő szabad mozgás tekintetében elmondható, hogy ha az UK kilép az Unióból (akár megállapodással, akár nélküle) úgy az uniós állampolgárok az eddig megszokott módon (2021-ig bezárólag), személyi igazolvány, vagy útlevél birtokában, 3 hónapot meg nem haladóan tartózkodhatnak az országban. (gov.uk, 2019)

A kilépéssel, mely akár megállapodással, akár nélküle valósul meg, a szabad mozgás rendszere megszüntetésre kerül. A brit kormány 2018 decemberében tette közzé, a 2021-ben bevezetésre szánt, új, jövőbeni, készségalapú bevándorlási rendszerének tervezetét⁶¹. Az új rendszer célja az éves nettó migráció 100 ezer fő alá történő szorítása a kvalifikált munkavállalók előnybe helyezésével. Azon EU-⁶², EGT-, svájci, illetve harmadik országok állampolgárainak, akik az Egyesült Királyság EU-ból történő kilépése után kívánnak az országban 3 hónapnál hosszabb ideig tartózkodni, azoknak az új bevándorlási rendszerben kérelmet kell benyújtaniuk. 36 hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén ideiglenes tartózkodási engedélyt kaphatnak, ezt meghaladó tartózkodás esetén azonban egyéni bevándorló státuszért szükséges folyamodniuk. Az új rendszer kiköti, hogy a szakképzett munkavállalóknak az országba érkezés előtt munkáltatói szerződésre lesz szükségük, illetve fizetésük nem lehet alacsonyabb, mint 30 évi ezer font. Az engedély mellett maximum 5 évig tartózkodhatnak az országban. Az alacsony képzettségű munkavállalók esetén jelentős korlátozások mellett, maximum 1 éves időtartamban, minimum 30 ezer fontos éves visszafizetés mellett lenne lehetőség a státuszért folyamodni. Ezen egy év alatt hozzátartozót nem hozhatnak magukkal, illetve szociális juttatásokat sem igényelhetnek. Az 1 év leteltével újabb 1 évig nem térhetnek vissza az Egyesült Királyságba munkavállalás céljából. (gov.uk, 2018)

Az új bevándorlási rendszer tervezetét, mely még jelenleg is hatásvizsgálatok alatt áll, közzététele óta több kritika is érte a munkáltatói szférából. Több miniszter, vállalatok és egyes közintézmények is aggodalmukat fejezték ki az alacsony képzettségű munkavállalók számának drasztikus csökkenésének félelmétől. Szerintük ugyanis, az évi 30 ezer fontos határ megnehezíti az olyan munkavállalók országba áramlását, akikre a munkaerőpiacnak igenis nagy szüksége lenne, például az egészségügyben, a mezőgazdaságban és feldolgozóiparban. (The Telegraph, 2019) A kérdés az lesz, hogy az új bevándorlási rendszer a jövőben mennyire fog kellően hatékonyan, a gyakorlatban megvalósulni és milyen hatásai és következményei

---

⁶¹ The UK's future skills-based immigration system (gov.uk, 2018)

⁶² Kivéve ír állampolgárok, akikre külön egyezmény vonatkozik

---

lesznek az Egyesült Királyságba irányuló bevándorlásra, illetve az ország munkaerőpiacára és gazdaságára.

---

6. ZÁRÓ GONDOLATOK

6.1.Saját tapasztalatok

2009 és 2014 között Londonban dolgoztam, ami az Egyesült Királyság és a világ egyik legismertebb társadalmi, nyelvi, vallási és kulturális “olvasztótégelye”. Kint létem során a vendéglátás területén dolgoztam. Ez a külföldi, főleg kelet-európai munkavállalók esetében az egyik leggyorsabb elhelyezkedési lehetőség. A munkavállalók kapacitásától függően a kereseti lehetőség ebben a szektorban a minimálbérnél kissé magasabb. 6-7 éve a magas font sterling árfolyamnak köszönhetően az angol minimálbér a fontosabb kiadásokat (lakhatás, utazás, étkezés) követően a magyar minimálbér többszöröse volt. Londonban, összehasonlítva a vidéki Angliával, akár városon belül is jelentős különbségek vannak a jövedelmek terén. Így nem csoda, hogy a főváros az elsődleges célpontja a bevándorlóknak. A kelet-európai munkavállalókat általánosságban szorgalmas munkájuk miatt megbecsülik és szeretik, sok esetben jó teljesítményüket előléptetéssel honorálják. Sokszor azonban valóban ért negatív atrocitás a kelet-európai származásom okán, azonban akkoriban ennek okait még nem értettem teljes mértékben. Munkám során fele-fele arányban dolgoztam kelet-európaiakkal (lengyelek, szlovákok, csehek, magyarok, litvánok, románok) illetve más EU-s tagországokból (olaszok, spanyolok, portugálok) származó munkavállalókkal. A munka jellegéből adódóan, nem volt túl sok brit nemzetiségű munkatársam. Általában csak pár hónapig dolgoztak, főleg diákmunka keretén belül. Londonban rengeteg ázsiai (főleg indiai, pakisztáni, kínai, vietnámi), afrikai és latin származású bevándorló él. Bizonyos városrészekben teljes negyedekbe tömörülnek az egyes nemzetek közösségei. A gyarmati történelmi múlt, és így hosszabb jelenlétük okán a gyarmati bevándorlók esetén különösebben nem volt érezhető negatív társadalmi viszonyulás. Ezért volt különösen fájó számomra tapasztalni a kelet-európaiak felé mutatott elutasító hozzáállást egy olyan országban, ami híres volt az elfogadásról, toleranciáról, színes és gazdag etnikumáról.

Unokatestvérem 2011 és 2018 között élt és dolgozott kereskedelmi területen Anglia északnyugati, vidéki részén. A tavalyi évben részben családalapítás, részben a Brexit okán, hazatért Magyarországra. Beszélgetéseink során elmondta, hogy volt munkahelyén, annak ellenére, hogy az vidéken volt található, a bevándorlók 2/3-os többségben voltak. Többségük lengyel, lett, szlovák, magyar és portugál volt. A Brexit szavazás eredményét, ő és kelet-európai kollégái rendkívül szomorúan fogadták. Angol kollégái többsége a távozásra szavazott, annak ellenére, hogy a kelet-európaiakkal nem volt különösebb problémájuk. Sok hozzá hasonló külföldi munkavállaló magára vette az eredményt és az országból való távozást fontolgatta.

Elmondása szerint a britekben később tudatosult, hogy a Brexit kampány állításainak nagy része nem fedte le a valóságot. Mire megértették, hogy hosszútávon a kilépés mégsem lenne jó, addigra a döntést sajnos már nem lehetett megváltoztatni.

6.2. Összefoglalás

Az Európai Unió történetének fontos és egyedülálló időszaka ez, napról napra történnek a változások az Egyesült Királyság jelenlegi helyzetében, mely feltehetően még évekig bizonytalanságot okozhat az Unió számára. Az EU-nak a Brexit példátlan kihívást jelent, egyfajta válsághangulatot okozott, de egyben figyelmeztető jelként is szolgálhat. Egyre hangsúlyosabban jelentkeznek ugyanis a szélsőséges, euroszeptikus hangok és populista vonalak. A legfrissebb előrejelzések szerint az EU szélsőjobboldali, populista és euroszeptikus pártjai a májusi európai parlamenti választásokon az Európai Parlament legnagyobb csoportját képezhetik, ha egyesülnek. (Independent, 2019)

Úgy gondolom az Unió a tárgyalási folyamatok során szigorúan, mégis konstruktívan állta meg a helyét. Egyértelműen és következetesen kiállt az integráció, a belső piac eszméje mellett, és nem engedte az Egyesült Királyságnak, hogy az kilépési megállapodásához kiválogassa magának az előnyöket a kötelezettségek nélkül. Tette ezt helyesen, gondolva a jövőre. Nem szabad hagyni ugyanis, hogy ha esetleg egyszer a jövőben más ország hasonló „exitre” készülne, úgy bármiféle korábbi, „engedékeny” precedensre hivatkozzon kilépése során. A Brexitet követően félelem lett úrrá az Unión a dominóeffektustól, hogy esetleg más országok fejében is megfordulna a kilépés. Azonban ez nem történt meg, sőt az uniós országok viszonylag együttesen az integráció mellett álltak ki a kilépési tárgyalások során.

Szakedolgozatomban igyekeztem tartani magam a bevezetésben lefektetett tematikához és irányvonalhoz, mely érintett elméleti fejezeteket a migráció, a szabad mozgás és az Egyesült Királyság történelme kapcsán. Mindezek mellett igyekeztem kellő statisztikai alátámasztást kapcsolni a kutatásomhoz. Mivel a téma rendkívül aktuális, figyelemmel követtem, és ahol szükségesnek éreztem, a dolgozatba helyeztem a témához kapcsolódó aktualitásokat, változásokat.

Hipotézisemet, mely szerint *„a Brexit negatívan érintette az Egyesült Királyság nettó migrációját a kelet-közép-európai országok polgárainak tekintetében”*, alapvetően saját személyes tapasztalataimra építettem, melyeket a média hírei fokozatosan erősítettek. Céлом így az volt, hogy a megfelelő elméleti háttér bemutatásával és statisztikai kutatásokon keresztül bizonyítani tudjam előzetes feltevésemet. Az 5.1 fejezetben található statisztikai kutatások

---

alapján egyértelműen levontam a következtetést és hipotézisemet bizonyítani tudtam Végérvényben úgy gondolom, hogy szakdolgozatomban sikerült bemutatnom és igazolnom azt, amit szerettem volna, Úgy érzem a kutatás során olyan elméleti és módszertani tapasztalattal lettem gazdagabb, amelyeket szakmai téren és magánéletemben is hasznosítani tudok a jövőre nézve.

Mit hoz a jövő a briteknek? Sok még a kérdés, a bizonytalanság. A szavazók csak utólag döbbsentek rá, hogy milyen gazdasági hatásokat okozhat a kilépés. A bevándorlás kérdése kapcsán is sokan a népszavazás után értették meg annak fontosságát, mikor bizonyos szektorokban egyre inkább a munkaerő elvándorlás lett megfigyelhető. Szakértők szerint ugyanis a szavazás óta változás figyelhető meg a bevándorlással kapcsolatos hozzáállásban. Egy nemrégiben közzétett globális felmérés eredménye számomra is rendkívül meglepő eredményt hozott, mely ellentmond az eddigi ismereteknek. A felmérés szerint ugyanis a britek sokkal pozitívabb mértékben tekintenek a bevándorlás előnyeire, mint más európai nemzetek. A közvéleménykutatás szerint a britek közel fele véli úgy, hogy a bevándorlók vagy pozitív, vagy semleges hatással vannak az ország számára. Mivel az uniós bevándorlás jelentősen csökkent, így az eddigi attitűdökben is pozitív irányú oldódás figyelhető meg, sőt. (The Guardian, 2019) Ahogy egyre telik az idő, egyre nagyobb hangot kapnak, és kerülnek többségbe a maradáspártiak. A Munkáspárt kijelentette, ha a kormány nem teszi meg a szükséges változtatásokat a kilépési megállapodás kapcsán, vagy nem rendezi az előrehozott választások kiírását, úgy támogatni fognak egy újabb Brexit népszavazást. (The Guardian, 2019)

Továbbra is aktív figyelemmel követem az elkövetkezendő időszak eseményeit, hiszen ahogy az előbbi bekezdés kapcsán is láthattuk, sűrűn jönnek a friss, de egyben meglepő hírek, számos fordulat következhet még be. Kíváncsi vagyok, hogy az Egyesült Királyságban a kilépést követően, vajon úgy alakul-e a jövő, ahogy azt a politikusok, a kormány, az euroszeptikusok és a kilépéspárti állampolgárok elképzelték. Remélhetőleg hamarosan kiderül.

IRODALOMJEGYZÉK, FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

1.1. Jogforrások:

- Emberi Jogok Egyetemes nyilatkozata (1948)
- A menekültek jogállására vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezmény
- Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (HL 2012 C 326/01)
- Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról (HL 2011 L 141/1)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL 2004 L 158)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/54/EU irányelve (2014. április 16.) a munkavállalók szabad mozgásával összefüggésben a munkavállalóknak biztosított jogok gyakorlását megkönnyítő intézkedésekről (HL 2014 L 128/8)
- European Union Referendum Act (2015 c. 36)

1.2. Irodalomjegyzék, tanulmányok, folyóiratcikk

- Ács Vera: A személyek szabad áramlása az Európai Unióban. In: Berki Gabriella (szerk.): Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga, Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2016. ISBN 978-615-5411-47-2, p. 11-63.
- Andor László: Munkaerő-mobilitás az EU-bővítés után. Közgazdasági Szemle, LXI. évf., 2014. április J61 ISSN 0023-4346 pp. 363-372.
http://real.mtak.hu/17278/1/Kszemle_CIKK_1468.pdf Letöltve: 2019.április 6.
- Csuka Gyöngyi-Török Ádám (szerk): Az Európába irányuló és 2015-től felgyorsult migráció tényezői, irányai és kilátásai. A Magyar Tudományos Akadémia elemzése (2015)

2019.április 6.

- Egedy Gergely – Gálik Zoltán: Nagy Britannia és az európai integráció – A csatlakozástól a Brexitig. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017. ISBN 978-963-414-303-1
- Gálik Zoltán: Se veled, se nélküled – Az Egyesült Királyság és az Európai Unió viharos évei. Külügyi Szemle – 2014 (13. évfolyam)/2014/2. szám https://kki.hu/assets/upload/KSZ2014_2_Gelik.pdf Letöltve: 2019. április 20.
- Hárs Ágnes: Elvándorlás, bevándorlás és a magyar munkaerőpiac. Jelenségek, hatások, lehetőségek. In: Társadalmi Riport, 2016. TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt. ISSN 2631-1070 <http://old.tarki.hu/hu/publications/SR/2016/12hars.pdf> Letöltve: 2019. április 6.
- Hidasi Judit: Migráció és mobilitás. In: Nyusztay László (szerk.): Tanulmányok a nemzetközi migráció köréből, Perfekt Kiadó, Budapest, 2011. ISBN 978-963-394-802-6, p. 44–55.
- Karoliny Eszter-Mohay Ágoston – A nemzetközi migráció jogi keretei (2009) http://publikon.hu/application/essay/455_1.pdf Letöltve: 2019. április 6.
- Kissinger, Henry: Diplomácia. Panem Kft., Budapest, 2008. ISBN 978-963-545-199-9
- L. Rédei Mária: A nemzetközi migráció demográfiai és geográfiai aspektusai. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migráció a 21. században, ID Research Kft./Publikon Kiadó, Pécs, 2016. ISBN 978-615-5457-65-4, p. 29-44.
- Losoncz Miklós - Az Egyesült Királyság kilépése az EU-ból és az európai integráció. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest, 2017. ISBN 978-615-5607-35-6
- Mohay Ágoston: A nemzetközi migráció jogi aspektusai, különös tekintettel a legális migráció szabályozására az Európai Unióban. In: Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migráció a 21. században, ID Research Kft./Publikon Kiadó, Pécs, 2016. ISBN: 978-615-5457-65-4, p. 45-65.

-
- Pólyi Csaba: A nemzetközi migráció néhány aktuális kérdése az új világrendben. In: Nyusztay László (szerk.): Tanulmányok a nemzetközi migráció köréből, Perfekt Kiadó, Budapest, 2011. ISBN 978-963-394-802-6, p. 15–43.
  - Somai Miklós: A britek és az EU közös költségvetése – különös tekintettel a rebate-re (2014) 2014 (13. évfolyam)/2014/2. szám https://kki.hu/assets/upload/KSZ2014_2_Somai.pdf Letöltve: 2019. április 29.
  - Dhingra, Swati- Ottaviano, Gianmarco - Van Reenen, John- Wadsworth, Jonathan: Brexit and the Impact of Immigration on the UK, 2016. május, Paper No' CEPBREXIT05 - Centre for Economic Performance <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/brexit05.pdf> Letöltve: 2019. április 20.
  - Tálás Péter, Hettyey András, Molnár Anna, Szenté-Varga Mónika, Csiki Tamás, Sz. Bíró Zoltán, Péczeli Anna: Brexit olvasatok. Nemzet és Biztonság: Biztonságpolitikai Szemle 2016/3. szám pp. 86-110. http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2016_3_08_talas-hettyey-molnar-szente-varga-csiki-szbiro-peczeli_-_brexit-olvasatok.pdf Letöltve: 2019. április 18.
  - Tarrósy István: Elméleti megfontolások a nemzetközi migrációs tendenciák megértéséhez. In Tarrósy István – Glied Viktor – Vörös Zoltán (szerk.): Migráció a 21. században, ID Research Kft./Publikon Kiadó, Pécs, 2016. ISBN 978-615-5457-65-4, p. 9-25.
  - Vermaas-Ziegler Szilvia: A brexit lehetséges gazdasági hatásai az Egyesült Királyság és Magyarország gazdaságára KKI-elemzések E-2017/44. Külügyi és Külgazdasági Intézet, Budapest, 2017. ISSN 2416-0148 https://kki.hu/assets/upload/44_KKI-elemzes_GBR-HU_Vermaas-Ziegler_20171220.pdf Letöltve: 2019. április 22.
  - Wadsworth, Jonathan: Immigration and the UK economy, 2017 május, Paper No' CEPEA039 - Centre for Economic Performance <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/ea039.pdf> Letöltve: 2019. április 20.

1.3. Internetes forrás

- Az Európai Unió Tanácsa: Schengen – A szabad mozgás kulcsa Európában (2015)

-
- <https://www.consilium.europa.eu/media/30090/qc0114838hun.pdf> Letöltve: 2019. április 10.
- BBC: EU referendum – The result in maps and charts (2016) <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36616028> Letöltve: 2019. április 21.
  - Citi GPS – Global Perspectives & Solutions: Migration and the economy (2018) https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/reports/2018_OMS_Citi_Migration_GPS.pdf Letöltve: 2019. április 4.
  - EUR-Lex: A munkavállalók szabad mozgása (2017) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/LSU/?uri=CELEX:32011R0492> Letöltve: 2019. április 17.
  - EUR-Lex: Glosszárúum az összefoglalókhoz - Kívülmaradás https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/opting_out.html?locale=hu Letöltve: 2019. április 20.
  - EUR-Lex: Glosszárúum az összefoglalókhoz – Szubszidiaritás <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/subsidiarity.html> Letöltve: 2019. április 20.
  - EUR-Lex: Külföldi munkavállalás – az uniós munkavállalói jogok tiszteletben tartásának biztosítása (2014) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM:240201_1 Letöltve: 2019. április 18.
  - EUR-Lex: Szabad mozgás és tartózkodás az EU-ban (2015) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133152> Letöltve: 2019. április 15.
  - Euronews.com: What is the UN migration pact that's causing political turmoil in the EU? Euronews answers (2018) <https://www.euronews.com/2018/12/05/what-is-the-un-migration-pact-that-s-causing-political-turmoil-in-the-eu-euronews-answers> Letöltve: 2019. április 5.
  - European Commission: Mit fed a biztonságos, rendezett és szabályos migrációra vonatkozó globális megállapodás? (2018) [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-18-6417_hu.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-6417_hu.htm) Letöltve: 2019. április 4.
  - European Parliament Briefing: A global compact on migration (2019) [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/614638/EPRS_BRI\(2017\)614_638_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/614638/EPRS_BRI(2017)614_638_EN.pdf) Letöltve: 2019. április 18.

-
- Eurostat: Migration and migrant population statistics (2019) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics%23Basis_for_data_collection Letöltve: 2019. április 5.
  - Eurostat: EU citizens living in another Member State- statistical overview (2018) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_citizens_living_in_another_Member_State_-_statistical_overview Letöltve: 2019. április 10.
  - GOV.UK: Apply to stay in the UK after it leaves the EU (2019) <https://apply-for-eu-settled-status.homeoffice.gov.uk/?qitq=50d945d1-81e5-4720-b015-dc753465d164&qitp=ff291509-949e-4fbb-b9a6-b09a2e9b02ce&qitts=1557095580&qitc=homeoffice&qite=prod&qitrt=Safetynet&qith=d6fe28682de0116a24c5d9aa917c00ce> Letöltve: 2019. május 02.
  - GOV.UK: Benefits - <https://www.gov.uk/browse/benefits> Letöltve: 2019. április 10.
  - GOV.UK: EU speech at Bloomberg, (2013.01.23.) <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg> Letöltve: 2019. április 20.
  - GOV.UK: European Referendum Act 2015 - <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/36/contents/enacted> Letöltve: 2019. április 20.
  - GOV.UK: Prime Minister's Speech on Europe – (2015.11.10.) <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-on-europe> Letöltve: 2019. április 19.
  - GOV.UK: The UK's future skills-based immigration system (2018) https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/766465/The-UKs-future-skills-based-immigration-system-print-ready.pdf Letöltve: 2019. május 2.
  - GOV.UK: Visiting the UK after Brexit (2019) <https://www.gov.uk/guidance/visiting-the-uk-after-brexit> Letöltve: 2019. május 2.

-
- The Guardian: Labour restates 2nd referendum option policy despite pressure to shift from party remainers (2019) <https://www.theguardian.com/politics/live/2019/apr/30/brexit-latest-news-labour-nec-tory-mps-wont-accept-cross-party-compromise-involving-customs-union-says-hunt-live-news?page=with:block-5cc86cbb8f08c89bd906b51c#block-5cc86cbb8f08c89bd906b51c> Letöltve: 2019. május 3.
  - The Guardian: Britons most positive in Europe on benefits of immigration (2019) <https://www.theguardian.com/world/2019/may/02/britons-more-sold-on-immigration-benefits-than-other-europeans> Letöltve: 2019. május 3.
  - The Guardian: More than 600,000 EU citizens apply for UK settled status (2019) <https://www.theguardian.com/uk-news/2019/may/02/more-than-600000-eu-citizens-apply-uk-settled-status> Letöltve: 2019. május 3.
  - The Guardian: Partington, Richard: Poles will return east to higher wages and jobs, and UK will lose out (2019) <https://www.theguardian.com/business/2019/feb/24/poles-return-east-higher-wages-job-uk-lose-brexit> Letöltve: 2019. április 21.
  - Harmat Árpád Péter: Migrációk a történelemben (2015) <http://tortenelemcikkek.hu/node/535> Letöltve: 2019. április 4.
  - Independent: EU election polls: Right-wing populist and Eurosceptic parties would be biggest single group in European parliament (2019) <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/eu-election-polls-european-parliament-salvini-orban-conservatives-a8876011.html> Letöltve: 2019. május 2.
  - International Organization for Migration - Global Compact for Migration (2018) <https://www.iom.int/global-compact-migration> Letöltve: 2019. április 10.
  - Központi Statisztikai Hivatal: Mi a mikrocenzus? (2016) http://www.ksh.hu/mikrocenzus2016/mi_a_mikrocenzus Letöltve: 2019. április 10.
  - Lord Ashcroft Polls: How the United Kingdom voted on Thursday...and why (2016) <https://lordashcroftpolls.com/2016/06/how-the-united-kingdom-voted-and-why/> Letöltve: 2019. április 21.

-
- Magyarország Kormánya: Erős viták előtt állunk (2017. április 11.)
<https://www.kormany.hu/hu/igazsagugyi-miniszterium/hirek/eros-vitak-elott-allunk>
Letöltve: 2019. április 18.
  - The Migration Observatory: Pulling power: Why are EU citizens migrating to the UK? (Pre-referendum) (2016)
<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/commentaries/pulling-power-eu-citizens-migrating-uk/> Letöltve: 2019. április 21.
  - The Migration Observatory: Reasons for migrating to the UK, 1991-2017 (2017)
<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/charts/reasons-for-migrating-to-the-uk-1991-2017/> Letöltve: 2019. április 21.
  - Migration Watch UK – Create your own graph – EU14-EU8-EU2 Immigration (2019)
<https://www.migrationwatchuk.org/statistics-net-migration-statistics/#create-graph>
Letöltve: 2019. április 21.
  - Migration Watch UK – Create your own graph – Total EU Immigration, Emigration, Net Migration (2019) <https://www.migrationwatchuk.org/statistics-net-migration-statistics/#create-graph> Letöltve: 2019. április 22.
  - Office for National Statistics: Migration Statistics Quaterly Report (2019. február)
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/migrationstatisticsquarterlyreport/february2019> Letöltve: 2019. április 22.
  - Office for National Statistics: Overview of the UK population (2018. november)
<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/articles/overviewoftheukpopulation/november2018> Letöltve: 2019. április 21.
  - Pirisi Gábor és Trócsányi András: Napjaink világgazdasága
In: Általános társadalom- és gazdaságföldrajz, Pécsi Tudományegyetem, elektronikus tananyag, (2012) <http://tamop412a.ttk.pte.hu/files/foldrajz2/ch02s04.html> Letöltve: 2019. március 25.

-
- Statista: Overall, do you think immigrants from Poland make a positive or negative contribution to life in Britain today? (2014)
<https://www.statista.com/statistics/383053/perceived-contribution-of-polish-immigrants-to-life-in-great-britain/> Letöltve: 2019. április 19.
  - Statista: Overall, do you think immigrants from Romania make a positive or negative contribution to life in Britain today? (2014)
<https://www.statista.com/statistics/383058/perceived-contribution-of-romanian-immigrants-to-life-in-great-britain/> Letöltve: 2019. április 19.
  - United Nations General Assembly: Resolution adopted by the General Assembly on 19 September 2016
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_71_1.pdf Letöltve: 2019. április 10.
  - United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner:
Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (magyar fordítás)
<https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=hng> Letöltve: 2019. március 25.
  - The World Factbook: United Kingdom (2018)
<https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/uk.html> Letöltve: 2019. április 19.
  - Work Permit: Worker Registration Scheme - <https://workpermit.com/immigration/united-kingdom/worker-registration-scheme> Letöltve: 2019. április 10.